

lopend vuur

jaargang 9, nummer 3, juni 2003 Prijs € 2,50

**Met laarzen door De Wieden
D'r Baeëndel
De loop van de Reest**

Gratis
proefabonnement op On track
ALV op 14 juni

TEWOST
VERENIGING VAN WANDELAARS

Lopend Vuur

is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt 5 keer per jaar.
Redactieadres: Middelbosstraat 6, 5469 ED Erp,
tel. 0413-212692, redactielopendvuur@tevoet.nl

TeVoet

vereniging van wandelaars, staat op de bres voor het behoud en verbetering van de wandelmogelijkheden, zoveel mogelijk onverhard en in aantrekkelijke landschappen. Meer informatie op www.tevoet.nl.

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 12,50 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie. TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelplatform-LAW.

Secretariaat TeVoet

Eeffien Huizing, Bernhardlaan 10, 2851 XD Haastrecht,
tel. 0182-501483, info@tevoet.nl

Ledenadministratie

Erick van der Veer, B. Pastemakerf 325, 3315 BW Dordrecht, tel. 078-6162403, ledenadministratie@tevoet.nl

Bestuur TeVoet

Jan Rijnsburger, voorzitter
Eeffien Huizing, secretaris
Sylvia Borg, penningmeester
Eef Boeve
Erick van der Veer
Harry Benschop

Regiocoördinatoren

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio:

Groningen

Eduard Korpel, A. Toriedreef 31, 7944 KJ Meppel,
tel. 0522-251304, groningen@tevoet.nl

Friesland

Willem de Haan, Súdterp 4, 8821 LH Kimswert,
tel. 0517-641502, friesland@tevoet.nl

Drenthe

Eduard Korpel, A. Toriedreef 31, 7944 KJ Meppel,
tel. 0522-251304, drenthe@tevoet.nl

Overijssel

Gé Westgeest, Ganzenmarkt 22, 7631 EN Ootmarsum,
tel. 0541-293351, overijssel@tevoet.nl

Flevoland

Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord,
tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl

Gelderland

Ton Schipper, Kleine Kampen 116, 3911 PM Rhenen,
tel. 0317-617644, gelderland@tevoet.nl

Utrecht

Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht,
tel. 030-2730658, utrecht@tevoet.nl

Noord-Holland

Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam,
tel. 020-6155502, noord-holland@tevoet.nl

Zuid-Holland-Noord

Jaap Mels, Leeuwerikstraat 2, 2333 VX Leiden,
tel. 071-5171081, zuid-holland-noord@tevoet.nl

Zuid-Holland-Zuid

Jannie Trouwborst, Kikkerveen 225, 3205 XB Spijkenisse,
tel. 0181-641053, zuid-holland-zuid@tevoet.nl

Zeeland

vacature, e-mailadres: zeeland@tevoet.nl

Noord-Brabant

Harry Benschop, Middelbosstraat 6, 5469 ED Erp,
tel. 0413-212692, noord-brabant@tevoet.nl

Limburg

vacature, e-mailadres: limburg@tevoet.nl

Van de redactie

Te voet de grens over. Leuke paadjes genoeg, zeker als je je oor te luister zou leggen bij de smokkelaars van weleer. Nog niet zolang geleden mocht je alleen via de officiële overgangen de grens passeren, over verharde wegen. Groene grensovergangen gaven vervolgens meer mogelijkheden. In Zuid-Limburg wordt nu aan beide zijden van de grens gelijverd voor het herstel van een oud pad tussen twee grensdorpijjes, door het dal van de Noor. Het leek erop dat de klus was geklaard. Helaas moest op het laatste moment de officiële opening worden afgeblazen.

Voor het Scheperspad bij Holten en Westveense Kade langs de Kromme Mijdrecht kan de vlag wel in top; voor het Scheperspad, zo ongeveer uitgeroepen tot hét symbool in de strijd om toegankelijkheid, na vele jaren van procederen. Een nieuw laarzenpad, met drie nieuwe trekpuntjes, in de Kop van Overijssel was de aanleiding op enkele plekken met de laarzen aan De Wieden in te gaan.

In deze Lopend Vuur zijn de schijnwerpers verder gericht op On track. Voor leden van TeVoet heeft On track een speciaal aanbod: drie maanden lang kunnen zij de routes van On track uitproberen.

Op zaterdag 14 juni vindt de jaarlijkse Algemene Leden Vergadering van de vereniging TeVoet plaats. Agenda en jaarverslag zijn in dit nummer opgenomen.

Inhoud

Met laarzen aan door De Wieden	1
Coursmix: zandweg nieuwe stijl?	3
On track: voettochten via internet	4
Tien procent en Europese subsidies	7
Eerst de eerste snee van het land (Beetskoog)	8
De loop van de Reest	9
Vijf nieuwe Groene Halte-routes	11
Lopend Vuur-route: Westveense Kade hersteld als wandelpad	12
Voet bij stuk	15
Op pad met de pont rond de Kager Plassen	16
Grensoverschrijdend: Door d'r Baeëndel naar 's-Gravenvoeren	17
Punt achter 'klucht Scheperspad'	19
Van het bestuur	
Algemene Leden Vergadering	20
Jaarverslag 2002	21
Activiteitenkalender	24

Foto omslag: Dal van de Noor bij Altembroek (Voeren)

Vormgeving en druk: Drukkerij Verhage & Zoon, Middelburg

Extra exemplaren van dit nummer van Lopend Vuur kunnen worden besteld door overmaking van € 4,00 (incl. verzendkosten) op giro 372685 van TeVoet in Amsterdam o.v.v. LV-april + het eigen telefoonnummer.

Volgend nummer

verschijnt september 2003. Inleveren kopij vóór 1 augustus 2003

Met laarzen aan door De Wieden

Nog maar net uit de auto en via een hoog bruggetje het weiland in zien we twee ooievaars op hun machtige wieken in de lucht. Op deze zonnige lentedag verderop een aantal aardhommels op zoek naar nestgelegenheid en fladderende kleine vossen. De eerste indrukken van het Kiersche Wijdepad in het natuurgebied De Wieden zijn goed.

Veranderingen ten goede

De Wieden in Noordwest-Overijssel laat steeds meer natuur zien. Voor velen is het gebied vooral bekend vanwege de watersport of het schaatsen. Vooral de Holland-Venetiëtocht trekt duizenden mensen die dankzij het ijs midden in het moerasgebied kunnen komen. Wandelaars hadden er niet veel te zoeken. Zij waren gebonden aan verharde paden, waarvan zij het gebied konden inkijken. Dankzij Natuurmonumenten is dit aan het veranderen en kan ook de wandelaar het gebied gaan proeven.

Wie een kaart uit het begin van de 18e eeuw bekijkt, zal geen grote waterplassen in Noordwest-Overijssel zien. Alleen het Gieterse Meer is te vinden. Beulaker en Belter Wijde ontbreken. Maar door vervening en stormen verdween steeds meer land. De legakkers voor de turf kalfden af en de grote meren ontstonden. In 1776 verdween tijdens zware stormen het dorpje Beulake geheel. Wie nu de Beulakerweg of het Beulakerpad inslaat, loopt dood op de Beulaker Wijde.

Begin vorige eeuw ontstonden plannen om grote delen van het moeras in te polderen en geschikt te maken voor de landbouw. En zo

gebeurde het. Tot in 1961 de inpolderingen voorgoed werden beëindigd, omdat men meer het belang van de natuurbescherming en recreatie inzag. Natuurmonumenten is in dit gebied al actief vanaf 1934, toen zij de Bakkerskooi, een eendenkooi bekend vanwege zijn aalscholverkolonie, aankocht. Langzamerhand werd er steeds meer moerasgebied aangekocht. Vaak ging dat langzaam doordat de perceeltjes van de diverse eigenaren erg versnipperd en klein waren.

Dankzij de Ecologische Hoofdstructuur heeft Natuurmonumenten de kans gekregen zijn natuurgebied flink uit te breiden. In de vorige eeuw in cultuur gebrachte grond wordt nieuwe natuur. Rottige Meenthe in Friesland, Weerribben (beide van Staatsbosbeheer) en de Wieden moeten één groot moerasgebied worden. De Wieden vormen daarbij de verbinding tussen Weerribben en de randmeren in Flevoland en de Olde Maten, gelegen tussen Staphorst en het Zwarte Water. Veel veenweiden zijn de laatste tien jaar opgekocht. Zo is het landschap noordelijk van het Meppelderdiep de afgelopen jaren duidelijk veranderd door het graven van nieuwe petgaten en poelen. De Kiersche Wijde, een enigszins geïsoleerd gelegen veenplas, is met een nieuwe waterverbin-

ding verbonden met het gebied rond de Bakkerskooi. De weilanden tussen Kiersche Wijde en Bakkerskooi zijn vernat en zo is de Kiersche Wijde opgenomen in het geheel.

Kiersche Wijdepad

Natuurmonumenten heeft enkele jaren geleden in de omgeving van de Kiersche Wijde bij Wanneperveen twee interessante wandelingen uitgezet, aangegeven met paaltjes. Daarvoor was dit nog verboden gebied.

Het Kiersche Wijdepad is een laarzenpad van ongeveer 4,5 kilometer (5 km volgens het bordje bij de parkeerplaats) dat rond de Kiersche Wijde met zijn eendenkooi kronkelt. Vanaf de parkeerplaats aan de Lozendijk (bij mooi weer druk) steken we de weg over en gaan over een hoog bruggetje over de Haagjesgracht. Dan volgt een afwisselend pad dat al vrij snel door een bosje voert en daarna een mooi uitzicht biedt op de Kiersche Wijde. Later zijn er nog twee kijschermen voor de vogelliefhebbers. De vele sloten worden overgestoken via houten vlanders, vaak voorzien van een veerooster, want het pad loopt door de weilanden waarin schapen en koeien kunnen lopen. Door een drassig moerasbos loopt een lange houten vlonder, maar elders zijn laarzen of waterdichte schoenen zeker nodig, al viel de natheid na een lange droge periode mee. Wie geluk heeft, kan in de weilanden reeën zien, die zich verschuilen in de moerasbosjes. Vaak zijn ze echter midden op de dag te zien in het gebied tussen de Wijde en het Meppelderdiep.

Laarzen zijn altijd nodig

Veenweidewandeling

Als we terug zijn bij de parkeerplaats, kunnen we nog de Veenweidewandeling er aan vast knopen. Deze wandeling is 4 km en kan worden ingekort tot 2 km. De route gaat via rechte lijnen vooral door weilanden. Denk daarbij niet aan de groene biljartlakens van de moderne boer, want Natuurmonumenten hoopt hier met haar extensieve beheer de plantengroei van de oude veenweiden terug te krijgen. Dat betekent dat dit gebied ook voor de plantenliefhebbers interessant is. Zo bloeien er in het voorjaar speenkruid, dotterbloem en pinksterbloem en zal het gebied ook voor vlinders aantrekkelijk zijn. We lopen van wei naar wei, waarbij we de sloten met behulp van negen knuppelbruggetjes oversteken. In verband met de koeien en schapen moeten we de hekken sluiten en zijn honden niet welkom. In een deel van dit gebied heeft Natuurmonumenten nieuwe petgaten en sloten uitgegraven waar we ook langs lopen. Op deze manier kan verlanding opnieuw beginnen en zal er ooit nieuw trilveen moeten ontstaan. Mede dankzij het schone water neemt de natuur in de Wieden weer toe. In het water is het zeldzame klein glanswier ontdekt en de Noordse winterjuffer is waargenomen. Veel kans om deze libel te zien, zullen we niet hebben, want door de grijsbruine kleur valt hij niet op tussen de graspollen en er zijn nog maar drie exemplaren gesignaleerd. Meer kans hebben we op watervogels, vlinders en reeën. Ook hier geldt: Natuurmonumenten houdt de waterstand hoog, dus kunnen paden nat en modderig zijn.

Bij Beulaker Wijde

Wie echt door het riet wil lopen, volgt het nieuwe laarzenpad dat bij het bezoekerscentrum bij Sint Jans klooster is aangelegd. We slaan het Beulakerpad in naar het bezoekerscentrum. Hier staan nog enkel vervenershuis-

jes, waarvan het bezoekerscentrum er twee in gebruik heeft. Na een speelhoekje voor kinderen en een schelpenpaadje gaan we de ophaalbrug over. Hier begint een echt laarzenpad, want riet wil graag met zijn voeten in het water staan. Al snel merken we dat ons gebied eigenlijk voor wandelaars ontoegankelijk is vanwege de brede sloten. Natuurmonumenten heeft het ons dan ook niet gemakkelijk gemaakt, maar wel leuk. Een wiebelig trekpuntje dat we zelf moeten bedienen, brengt ons naar de overkant. Onze handen worden vies van het natte touw, dat ook de broek niet schoon laat. Nette kleding kun je hier wel vergeten. Daarna zompen we door het riet. Er staan geen paaltjes, maar het platgelopen pad wijst zich zelf. Als het riet gemaaid is, hebben we een weids zicht. Nog twee trekpuntjes liggen op ons te wachten. Langs de rand van het rietveld krijgen we een prachtig uitzicht op de Beulaker Wijde. Niet voor niets staat hier een zitbankje. Via een moerasbos met wilgen komen we bij de voormalige ijsbaan van Sint Jans klooster. We lopen over een smalle plank naar de overzijde van de sloot en gaan langs hooi- en weiland terug naar het beginpunt. Als we rond zijn geweest, moeten we voor de vierde keer gebruik maken van de trekpont.

Omdat deze wandeling slechts 2,5 km is, kan het vlonderpad van 1 km er nog wel bij. Dit pad is geschikt voor rolstoelgebruikers. Het vlonderpad voert ons tussen het riet met verschillende moerasplanten door langs de tjasker en een uitkijkpunt. Een telescoopkijker laat ons de broedende zwarte sterns zien. Even afslaan naar de oude veenschuur waar we op het trilveen staan, is de moeite waard. We kunnen hier genieten van de zang van karekiet en rietgors. Terug in het bezoekerscentrum wacht ons meer informatie over De Wieden.

Jan Frederik Lubbers

De Wieden praktisch

De mooiste wandelingen door De Wieden zijn in het artikel beschreven. Zij zijn onverhard en gaan echt de natuur in. Bij het bezoekerscentrum in Sint Jans klooster zijn van de laarzenpaden A4'tjes met een routekaartje verkrijgbaar. De vier wandelingen zijn ook aangegeven op de nieuwste vaar- en wandelkaart De Wieden van Natuurmonumenten (schaal 1 : 20.000). Op deze kaart is ook een rondwandeling aangegeven langs Jonen, met pontje over, en door Dwarsgracht. Het grootste deel is verhard. In de vakantieperiode en in de weekends veel fietsers!

Door het gebied lopen twee lange-afstand-wandelpaden:

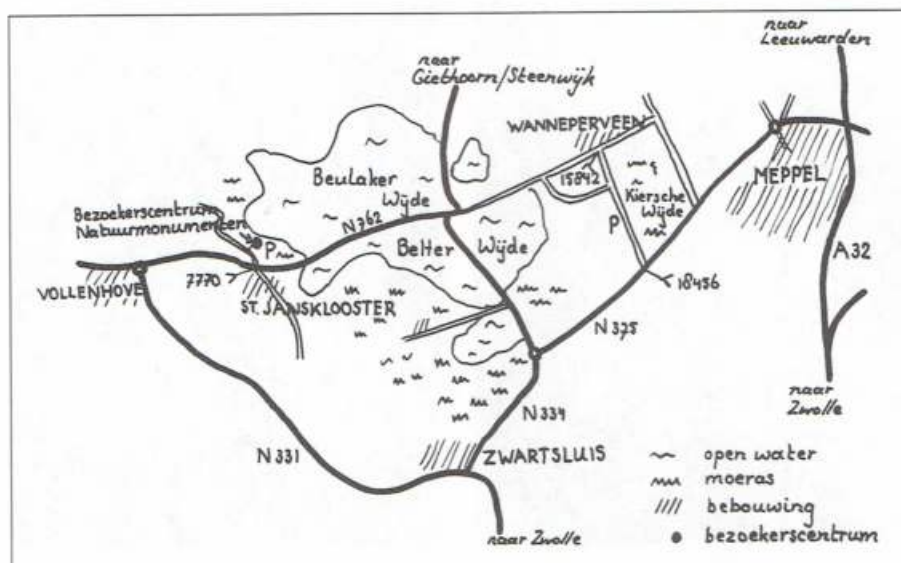
- LAW 1-2 Flevopad (in de toekomst Pionierspad). Gedeelte van Steenwijk naar Vollenhove. Zomers druk bij Giethoorn en Jonen. Op kaart 5 staat een aftakking naar het bezoekerscentrum.
- LAW 8 Zuiderzeepad. Etappe 61 Barsbeek - Bergkampen bij Sint Jans klooster volgt de scherpe overgang tussen het Hoge Land van Vollenhove en De Wieden. De route naar het bezoekerscentrum (750 m) staat ook hier op de kaart ingetekend. De routes gaan vooral over verharde paden.

Andere wandelingen zijn te vinden in:

- Harm Piek - Wandelen met Natuurmonumenten 2, Van Goeree tot Stramproy. Hierin een wandeling van Sint Jans klooster naar Giethoorn.
- M. Pelgrim - Wandelgids voor West-Overijssel, Salland en NO Polder (Nederland deel 5), verschijnt in mei 2003.

De voormalige NS-wandeling Steenwijk - Meppel (een tweedaagse wandeling) loopt onder andere door het gebied van de Kiersche Wijde. In de toekomst is deze misschien op te zoeken op www.wandelzoekpagina.nl.

Het bezoekerscentrum in St. Jans klooster is bereikbaar met bus 71 vanaf Zwolle (uurdienst, op zondagochtend alleen om 10.25 uur; rijtijd 40 minuten). Voor de Kiersche Wijde kun je best bus 79 vanaf Meppel naar Wanneperveen nemen (uurdienst, in het weekend elke 2 uur, op zondag bovendien 1 uur van te voren reserveren), of er vanuit Meppel naar toe wandelen.

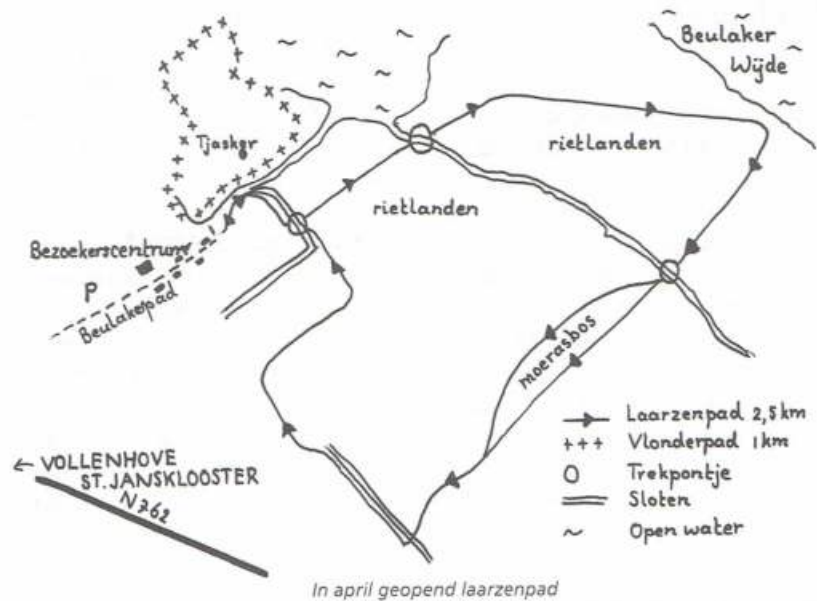
Interessante wandelingen bij Kiersche Wijde en Bezoekerscentrum

Nieuw laarzenpad

Met het gereedkomen – medio april – van het nieuwe laarzenpad bij bezoekerscentrum De Wieden in Sint Jans klooster komt een reeds lang gekoesterde wens van Natuurmonumenten in vervulling om de bezoekers van het centrum ook een langere struinwandeling door riet en moerasbos aan te kunnen bieden. Dit als aanvulling op het ook voor minder validen geschikte vlonderpad. Het meenemen van een hond is er niet toegestaan.

Het pad is ongeveer 3,5 kilometer lang en voert over drassige graspaden. Op diverse plaatsen veert het landschap onder de voeten als levend bewijs dat men over water loopt. "De bezoeker beleeft De Wieden hier in lijf en leden", aldus beheerder Ron Don van het bezoekerscentrum. Zeker in vochtige perioden zakt men soms behoorlijk diep in het veen. Waterdichte schoenen of laarzen zijn dan ook bijna altijd een must. Natuurmonumenten mikt met

het pad op de meer avontuurlijke wandelaar. Zo moet de wandelaar vier keer zichzelf met een pontje naar de overkant trekken. Het nieuwe pad smaakt, smaakt naar meer. "Er wordt gesproken over een langere doorgaande route", vertelt de informatrice in het bezoekerscentrum, nadat we het laarzenpad hebben beproefd. "Over een oude legerweg richting Steenwijk. Die is als een zandrug in het landschap herkenbaar." Dat zou heel mooi zijn, want verder ben je als wandelaar in de Wieden tot nu toe voor doorgaande routes volledig aangewezen op verharde paden. Afgelopen jaren zijn er wel enkele fietspaden met betonverharding dwars door het gebied bijgekomen. Nieuwe infrastructuur voor de wandelaar beperkte zich tot relatief korte rondwandelingen van ten hoogste 4 km. "Attent zijn op nieuwe ontwikkelingen", voegde de informatrice ons bij het afscheid nog toe.

Coursmix: zandweg nieuwe stijl?

Ze komen regelmatig klagen op het spreekuur bij de Edese wethouder Wilke Dekker, bewoners van huizen aan zandwegen. 's Zomers stuift het zand over het land, 's winters vriezen de onverharde wegen kapot. En de rest van het jaar staan de zandpaden vol plassen water.

"Of ik er niets aan kan doen", zegt Dekker. "Dat hadden jullie moeten weten toen je een huis van een miljoen euro kocht aan een zandpad, zeg ik dan tegen hen. Om ze vervolgens wel met hun woning te feliciteren."

In de gemeente Ede ligt 180 kilometer zandweg en nog eens 40 kilometer onverhard fietspad. Een zandweg wordt zo'n drie keer per jaar 'geschoven', geëgaliseerd. Dat kost veel geld. Na twee eerdere proeven met een nieuw soort verharding heeft de wethouder zich met enige terughoudendheid door wegenbouwer Dura Vermeer laten verleiden tot het aanleggen van een proefvak in het Lunterse Buurtbos.

Het tovermiddel is coursmix. Het lijkt zand, maar het is een zelfbindend mengsel van kalk en zandsteen. "Het laat gewoon water door, bij vorst raakt het niet beschadigd", zegt Dura-rayondirecteur Jansen Venneboer. Hij schraapt met zijn schoen over het plaveisel.

"Bij vorige proeven werden de wegen verhard", zegt wethouder Dekker. "Ze verbrokkelden na verloop van tijd. We willen ook dat de zandpaden een natuurlijk uiterlijk behouden. Als deze proef slaagt, dan maken we een categorie van wegen. Zandwegen waarlangs huizen staan, krijgen dan deze verharding. Het gaat om tientallen kilometers. De rest blijft onverhard."

Is een zandweg zonder zand, maar met bikkelhard kalkzandsteen wel onverhard? Jansen Venneboer houdt voet bij stuk: het is een zandweg als de weg er als zandweg uitziet. Halfonverhard dus.

Eerst zien, dan geloven is de reactie van de wethouder. Natuurlijke uitstraling én beter en goedkoper onderhoud zijn voor hem de beoordelingscriteria.

Na de zomer gaat ook TeVoet Gelderland een kijkje nemen. Hoe heeft de coursmix zich gehouden na een drukke zomer – want veel toeristen maken van de wegen gebruik. Hoe oogt het, welke uitstraling heeft het én hoe loopt het? TeVoet houdt de vinger aan de pols. Voordat je het weet, is met één pennestreek een kwart van de zandwegen op de Veluwe 'halfonverhard'.

Bron: De Gelderlander 17 april 2003

On track: Voettochten via internet

De mogelijkheden van internet worden steeds meer ontdekt en benut. Ook op het gebied van wandelen. Naast verzamelpagina's over wandelen en die met de persoonlijke indrukken van b.v. een gelopen LAW-pad, zijn er op internet ook steeds vaker wandelroutes te vinden, al dan niet voorzien van een routebeschrijving en een kaartje. Denk daarbij maar aan de NS-wandelingen en de wandelroutes van Natuurmonumenten.

On track mag een pionier genoemd worden op dit gebied. Daarnaast voldoen veel van de door hen aangeboden tochten aan wat de gemiddelde TeVoeter graag ziet: onverharde routes door mooie natuurgebieden. Reden om deze organisatie onder de loep te nemen.

Hoe het begon

Vanuit Rotterdam trokken Karin Meyer en Willem de Jong er in het weekend regelmatig op uit om al wandelend en fietsend van de natuur te genieten. Met het verzamelen van de daarvoor benodigde informatie ging naar hun zin echter teveel kostbare vrije tijd verloren. Dat moest op een eenvoudiger manier geregeld kunnen worden. En daartoe zetten ze in 1994 een eerste stap.

Het doel was om binnen vijf jaar een netwerk van tochten in Nederland te vervaardigen vanaf recreatiebedrijven die middenin of aan de rand van een mooi natuurgebied lagen. Hiermee was de terugkerende vraag "waar overnachten" en "waar van de natuur genieten" in één keer opgelost. Aanvankelijk waren de tochten ook

als brochures verkrijgbaar, maar al snel werd overgestapt op internet. Alleen van de Roekoe-kindertochten zijn de natuurschatkaarten nog steeds verkrijgbaar bij de startpunten (recreatiebedrijven en bezoekerscentra van natuurorganisaties).

On track op internet

Alle informatie over On track zelf, een overzicht van de beschikbare tochten, Natuurnieuws met doorklikmogelijkheden naar natuurverenigingen (zoals Das & Boom, Vlinderstichting, Wakker Dier en IVN) en de overzichten van overnachtingsmogelijkheden (van hotels tot campings) en dagactiviteiten (kompas lezen, excursies ed.) zijn voor een ieder beschikbaar. In de Outdoorshop zijn

reclameaanbiedingen en bestelmogelijkheden te vinden (o.a. van de LAW-gidsen). Ook het overzicht van de startplaatsen van de Roekoe kinder-natuurontdekkingstochten is gratis te raadplegen.

Bij de (onvermijdelijke) links vinden we een vreemd aandoende mix van ideële organisaties, bedrijven en (reis)organisaties op Outdoorgebied, sponsors en nuttige verwijzingen naar b.v. een routeplanner en de OV-reisinformatie. Tenslotte kan men gratis een wandelroute, enkele fietsroutes en een GPS-tocht uitprinten om te proberen.

Op de site wordt elke maand aangegeven wat op dat moment de mooiste tochten zijn om te lopen of te fietsen. Daarnaast worden er arrangementen aangeboden van de startpuntbedrijven.

Jaarabonnement

Alleen om de routes van de tochten uit te kunnen printen is een jaarabonnement nodig. Inmiddels zijn er zo'n 250 wandel-, fiets- en Roekoe-kindertochten beschikbaar. Naast de 23 Roekoe-tochten (6 tot 11 km) en de 148 fietstochten (5 tot 68 km) zijn er 74 wandeltochten te vinden tussen de 4 en 24 km. De natuur en de natuurbeleving speelt bij alle tochten een grote rol.

Wie zich opgeeft voor een jaarabonnement betaalt daarvoor € 12,50. Het abonnement eindigt vanzelf en wordt slechts verlengd op verzoek van de abonnee. Je hebt daarmee een jaar lang het recht tochten uit te printen en kunt gebruik maken van allerlei aanbiedingen: van een voordelig verblijf op een camping tot korting op een cursus natuurfotografie. Bovendien kun je op verzoek eens in de 2 maanden de Nieuwsbrief toegezonden krijgen, met de vermelding van b.v. nieuwe routes. En voor wie zelf geen internet heeft? Een cadeauabonnement behoort ook tot de mogelijkheden: door het cadeau te doen aan een vriend of familielid met internetmogelijkheden kan er toch samen van de wandelingen gebruik gemaakt worden. Voor TeVoet-leden is er een ander cadeautje: zij mogen drie maanden lang On track uitproberen, gratis en voor niets (zie aan het eind van dit artikel).

Twee soorten tochten

De aangeboden wandeltochten zijn te splitsen in On track voettochten (43) en home made voettochten (31). Voor de Roekoe-kindertochten zie het kader. De overeenkomst ligt in de gekozen startpunten: campings, recreatiebedrijven, bezoekerscentra, horecagelegenheden. Het verschil zit in de oorsprong van de route:

Roekoe-kinderontdekkingstochten

Ook aan de kinderen is gedacht. Voor hen zijn er de zgn. Roekoetochten: de kinderontdekkingstochten. Om On track te citeren:

Roekoe is het speurspel voor jonge avonturiers. Je ontdekt gave weetjes over de natuur, voert onderweg bééstachtige opdrachten uit en maakt verrassend veel plezier om de stempel 'Speurder van het Woud' binnen te halen. Wat je nodig hebt is de Roekoe-kaart, een potlood, lekker voer om de hongerige maag te vullen en kleding die tegen ravotten kan. Roekoe duurt een kleine middag. De spannende landkaart is voor euro 3,50 per stuk te koop bij het startpunt.

Als je tussen de 6 en 11 jaar oud bent en van avontuur houdt, is Roekoe iets voor jou!

Wie kun je voor Roekoe uitnodigen?

Je vriendjes om jouw verjaardag mee te vieren!

Je ouder(s) tijdens het week-end of in de vakantie!

Je grootouders als je iets spannends met ze wil beleven!

Je hele klas om op schoolreis te gaan.

En ben je WNF-ranger, dan krijg je op vertoon van je paspoort 20% korting op de Roekoe-kaarten.

Jong geleerd is oud gedaan, hoewel je in dit geval niet uit mag sluiten, dat de grootouders iets via hun kleinkinderen leren! Het is jammer dat het aanbod zich beperkt tot de oostelijke helft van Nederland. Van Karin begrijp ik, dat er geen uitbreiding meer zal volgen. "We hebben in elke Roekoetocht heel veel energie gestoken", zegt ze. "Elke omgeving vraagt om specifiek daarop toepasbare opdrachten. En ook elk seizoen. Vandaar dat we ook nog per startpunt 4 verschillende versies moesten maken. De kinderen zijn heel enthousiast, maar de samenwerking met allerlei instanties, zoals Staatsbosbeheer, verloopt moeizaam. Dat kunnen we zelf ook wel, schijnt er gedacht te worden. Maar van de creativiteit en speelsheid van het Roekoespeurspel is niet veel meer terug te vinden in de meerkeuzevragen die dan aangeboden worden. Kinderen kunnen boeien is een vak apart".

Over kiezels en door de schorren: Het Willem Adriaanspoor

Noord-Beveland: een voor ons onbekend gebied. Zou je daar nou echt een beetje leuk kunnen wandelen? We besloten het eens te proberen. Op een zonnige maar gure zondag begin april parkeerden we de auto op de parkeerplaats bij Camping De Paardenkreek (ontwerper van deze route) te Kortgene en begonnen direct over een fraai onverhard pad in de luwte van een dijkje aan onze wandeling van 11 km.

De Willem Adriaanpolder is vernoemd naar Willem Adriaan, graaf van Nassau, heer van Kortgene, vermeldt de routebeschrijving, gevolgd door nog wat wetenswaardigheden. (Ook verderop in de routebeschrijving geregeld wat beknopte informatie over het Veerse Meer zelf en de flora en fauna). Via een trap over de dijk komen we in de polder zelf terecht. Volgens de routebeschrijving kun je hier 's zomers genieten van bloeiende akkerranden. Brede stroken verdord gewas bevestigen dat: nu is het er echter nog kaal. De rijsporen van de onverharde paden en polderwegen uit de beschrijving zijn zeer recent voorzien van een nieuwe kiezellaag. Dat loopt nog wat moeizaam: we kiezen dan ook maar voor de grasstrook in het midden van het karrenspoor. Via een fraai onverhard beboomd dijkje (SBB) en nog een slingerend kiezelpad komen we uit op een klinkerweg, die ons naar het dorp Geersdijk voert. Vandaar lopen we via een met forse bomen omzoomde asfaltweg naar het rustieke Kaaidijkje. Om uiteindelijk uit te komen aan de oever van het Veerse Meer. Langs het water, over het asfalt van het fietspad gaat het daarna weer terug in de richting van de camping. Gelukkig worden we na zo'n 1,5 km het bos weer ingestuurd en lopen de laatste kilometers onverhard over bospaadjes, schorren en kiezelstrandjes met een schitterend uitzicht over het Veerse Meer. We gaan er even bij zitten. Uit de wind en in de zon is het toch nog voorjaar geworden.

De route is ons meegevallen, al zijn ons de beperkingen van deze omgeving ook duidelijk. Asfalt en klinkers maken ca. 40% van de route uit. De enorme camping (op de terugweg kom je er over), de horeca-

Via een fraai onverhard beboomd dijkje ...

gelegenheden in het dorp zelf en de talloze vakantiebungalows maken wel duidelijk, dat het hier in het hoogseizoen druk is. Dat betekent meer verkeer op de nu stille asfaltweg en veel fietsers op het fietspad langs het Veerse Meer. Maar wie zich wil laten verrassen door Noord-Beveland zou hier eens tussen half mei en eind juni of tussen begin september en half oktober over het Willem Adriaanspoor moeten komen lopen. En voor wie zichzelf aan het einde van de wandeling op nog een verrassing wil trakteren: Noord-Beveland heeft zijn eigen Abdijbier, Emelisse.

Een kleine onduidelijkheid in de routebeschrijving en een ons inziens kleine verbetering van de route hebben we aan On track doorgegeven. Nog diezelfde dag is het aangepast.

Jannie en Henk Trouwborst

van On track zelf of van derden. Bovendien ontbreekt bij de home made routes (nog) de routekaart.

Bij het uitkiezen van een route kan - naast op On track of home made - worden geselecteerd op afstand of provincie. Na het bepalen van de keuze volgt een pagina met meer informatie over de tocht (aard, duur, omgeving, wel of geen honden) en het startpunt. Abonnees kunnen vervolgens met een wachtwoord doorklikken naar de uit te printen routebeschrijving en kaart.

De *On track-voettochten* zijn zonder meer de moeite waard: verrassend samengesteld, onverhard, afwisselend, rustig en door prachtige gebieden. Dat algemene oordeel is nog eens

... en nog een slingerend kiezelpad naar Geersdijk

bevestigd tijdens het lopen van twee routes: De Luistervink, 12 km door Voorme's Duin en De Grote Trek, een tocht van 19 km die onder andere door Landgoed Gorp en Rovers onder Tilburg voert. Zie ook het kader over Waterpas. De routebeschrijvingen zijn nauwkeurig, helder en aantrekkelijk geschreven. Natuur en cultuurhistorie krijgen de aandacht zonder teveel in detail te treden. Bovendien hoort bij elke route een duidelijke plattegrond. Ook is er een kaartje met de aanrijdroute naar het startpunt. Daar is altijd voldoende parkeer-ruimte.

De kwaliteit van de 30 *home made voettochten* is wisselend. Bestudering van de routebeschrijvingen bracht een aantal verschillen aan het licht. Deze routes lopen vaker over verharde paden en wegen. De routekaart ontbreekt. Ook is de routebeschrijving niet altijd voorzien van achtergrondinformatie. Wel aanwezig is de aanrijdroute. Zie ook het kader over het Willem Adriaanspoor.

Spreiding

Een punt van kritiek is op dit moment de spreiding van de tochten. De doelstelling om binnen 5 jaar een netwerk van wandelingen te

vervaardigen is nog niet bereikt: het merendeel van de routes ligt in Gelderland (28). In de overige provincies varieert het totale aantal van 0 tot 6. Zeker als je naar de (toch aantrekkelijker) On track voettochten kijkt, komt de rest van Nederland er bekaaid af: Drenthe met 6 en Noord-Brabant met 4 komen er nog het beste af.

Flevoland moet het helemaal zonder wandelroutes doen en Zeeland tot voor kort ook. Sinds 1 januari jl. zijn er weliswaar 10 nieuwe wandeltochten bijgekomen (waarvan 5 in Zeeland), maar dat waren allemaal home made tochten. In de laatste On track-Nieuwsbrief staat vermeld, dat er binnenkort meer (lange) tochten in de Randstad aangeboden zullen worden.

Uit ervaring weet ik dat het moeilijk is in die omgeving mooie, zoveel mogelijk onverharde routes te ontwerpen. Maar het is niet onmogelijk. Daarom was ik benieuwd of On track de bevolgenheid van de eerste jaren heeft weten vast te houden en zelf aan de wandel is geweest om originele, zoveel mogelijk onverharde natuurwandelingen te vervaardigen of dat er genoeg genomen wordt met de inbreng van derden. Een telefoontje naar Karin leerde dat het home made tochten zullen zijn,

Het bijhouden van de site, het verbeteren en vernieuwen van de bestaande tochten, het reageren op de reacties van de wandelaars en fietsers, contacten onderhouden met alle mogelijke relaties: het vraagt zoveel tijd inmiddels, dat er geen sprake meer kan zijn van het zelf ontwerpen van routes. De routemakers onder ons weten hoe arbeidsintensief dat is. Wel garandeert Karin mij dat On track een onafhankelijke organisatie gebleven is, die zelf beslist of ze een bepaalde wandeling van derden accepteert. Niet elke nieuw aangeboden route kan vooraf nagelopen worden om te beoordelen. Vaak gebeurt dat later. Wel wordt vooraf met de topo-kaart ernaast gekeken of het er goed uitziet. Natuur- en omgevingswetenswaardigheden worden er door On track aan toegevoegd. Ook de reacties van wandelaars worden als indicatie gebruikt voor de kwaliteit van de tocht.

Mening van de wandelaar

Het Wandelroutemenu van de On track-site zou een losbladige elektronische wandelgids genoemd kunnen worden. Ten opzichte van de 'normale' wandelgids kunnen een aantal voordelen geconstateerd worden. Zo komen aanvullingen en routewijzigingen voor een abonnee een jaar lang gratis ter beschikking en alle overige gegevens rond de wandeling zijn steeds up-to-date. Toch zullen sommigen het een nadeel vinden om na afloop van het abonnement niets tastbaars meer te hebben, tenzij je de uitgeprinte routes in een mapje stopt. "Een proef met alle tochten op een Cd-rom is gestopt" zegt Karin, "er kleefden dezelfde nadelen aan, als aan een papieren versie: wijzigingen in de route kunnen niet snel verwerkt worden".

Een ander voordeel is, dat de gebruikers op een eenvoudige manier betrokken kunnen worden bij de ontwikkeling en in standhouding van de wandeltochten. Via een enquête in

de Nieuwsbrief probeert men bij On track inmiddels dan ook na te gaan wat de meest gewilde afstand is. Geen slecht idee: naar mijn idee is het aantal relatief korte tochten wat te groot: van de 73 wandelingen waren er 27 korter dan 10 km, 22 tussen de 10 en de 15 km en 16 waren langer dan 15 km. Bij de voorlopige tussenstand van de stemming bleek een duidelijke voorkeur te bestaan voor gemiddeld 15 km (48%), gevolgd door gemiddeld 20 km (23%) en afstanden tot 10 km (21%). Aan boven de 25 km had slechts 8% behoefte. Ook naar de motivatie om de On track-tochten te lopen wordt onderzoek gedaan. Die loopt uiteen van trainen voor de vakantie tot op een ontspannen manier mooie natuurgebieden ontdekken. De uitkomsten worden gebruikt om zo goed mogelijk tegemoet te kunnen komen aan de wensen van de wandelaars.

Gebruikers wordt ook gevraagd eventuele fouten in de routebeschrijving door te geven, ook

Koersen en banjeren in de Waterpas

Een mooie all-seasonroute. Afwisselend open, half besloten en besloten. Door cultuur- en natuurgebieden. Voor zeker 90 procent over onverharde wegen en paden. Wat wil een mens nog meer. Niks dus.

De On track 'Waterpas'-route situeert zich tussen Vinkeloord en de Wamberg. Het eerste is bij velen beter bekend van het Autotron. In de buurt van Den Bosch dus. Alleen deed de startplaats vreemd aan: de receptie van Vinkeloord. Niet echt gemakkelijk bereikbaar, zeker niet met openbaar vervoer. Juist aan de andere kant, bij landgoed Wamberg, is dat allemaal veel beter geregeld. In de routetekst wordt daar helaas niet over gerept.

Achteraf vernam ik de filosofie van de routemakers. Maar zouden de meeste wandelaars er niet gewoon een dagje op uittrekken, zeker als het gaat om een niet al te lange route? Nu zat ik direct bij het begin van de wandeling – je moest door de slagbomen het vrijetijdspark in – al met de vraag of wandelaars 'in het seizoen' (begin april was de receptie nog verlaten) wel welkom zijn als ze geen onderkomen hebben geboekt. Enkele minuten later be kroop me de vraag of het ijzeren hek waarlangs je het recreatieoord aan de achterzijde moet verlaten wel altijd open is. Misschien heb ik het mis, ben je er van harte welkom als toevallige wandelaar. En is mijn mening beïnvloed omdat ik sowieso geen liefhebber ben van dit soort, met veel draad afgespannen terreinen. Die soms ware barrières in het landschap opwerpen, in het geval van Vinkeloord zelfs een van bijna een kilometer lang voor wie in oost-west richting wil lopen. Waar de On track-route nu een openingetje in heeft gemaakt.

De routebeschrijving is helder. Zeker met het duidelijke kaartje kan je niet mislopen. Koersen en banjeren noemen de makers dat veelvuldig. De verdere tekst blijft helaas steken in algemeenheden: over egels ('egels zijn het liefst alleen, behalve in het voorjaar'), over vissen ('het ademen gaat als volgt...'), over oerhollandse herkauwers ('een echte cashcow levert 40 liter of meer per dag') en over sloten ('omdat boeren behoefte hebben aan land dat niet te nat mag zijn, liggen er sloten langs hun land'). En dat laatste bij een terrein waar om de paar meter greppels

waren gegraven om bomen droge voeten te laten houden.

Gebiedsspecifieke informatie heb ik tevergeefs gezocht. Van waar naar waar liep het vee over de Veedijk bijvoorbeeld? Ook nu fluiten de routemakers mij terug: 'Kritische noten over het milieu en uitvoerige geschiedsschrijvingen mogen persoonlijke interesses zijn maar vallen buiten het bestek' staat er op hun site. Het is maar dat je het weet. De makers weten wel de kleine paadjes te vinden. Zelfs als ze niet op topografische kaart staan zoals enkele schouwpaden. Het landgoed Wamberg doet inderdaad sprookjesachtig aan, zoals beloofd. Langs het kanaal is het heerlijk lopen in de schaduw van een driedubbele rij eiken. Met aan de overkant het zicht op solitaire bomen van wat eens een laanbeplanting was. De gaten in de rij worden elk jaar groter. Ook de laan is inmiddels al verdwenen.

Waterpas, een mooie tocht voor een middag. Maar waar slaat die naam nu eigenlijk op?

Harry Benschop

Wamberg

al worden er geregeld controleurs ingezet. "Zeker voor een wandelaar is niets ergerlijker, dan te verdwalen door fouten in de routebeschrijving of veranderingen in de plaatselijke situatie", erkent Karin. "Wij kunnen niet voortdurend alle tochten in de gaten houden en zijn daarom de gebruikers die ons dergelijke zaken melden heel dankbaar. Er wordt dan ook meteen actie ondernomen. En dat kan onder bepaalde voorwaarden betekenen, dat het volgende jaarabonnement voor de melder gratis is". Als er veel verwarring is over een route is, wordt deze tijdelijk van de site gehaald, totdat alle problemen opgelost zijn.

Ook een reactie wordt op prijs gesteld. Het viel mij op, dat de reacties veel vaker over wandeltochten en Roekoetochten gingen dan over fietstochten en dat vooral de *échte On track-voettochten* genoemd werden. De meeste reacties waren zeer positief.

Bemoedigend is het om te lezen, dat het *échte* wandelen via deze tochten ontdekt wordt:

- *Wij als gezin, bestaande uit vader, moeder en drie dochters vonden het een hele leuke ervaring, om eens iets anders te doen dan een paaltjesroute te lopen.*
- *Ik woon nu al 13 jaar in die omgeving en ik heb zo ook weer leuke paadjes ontdekt. Ik dacht altijd dat het inritten waren naar een boerderij, maar daar bleken leuke paadjes te lopen.*
- *Wij wonen in Huizen en kennen het gebied goed, maar toch heeft u ons tijdens deze route verrast met nieuwe plekjes en een prachtig nieuw zicht op de heide.*
- *Regelmatig hadden we het idee bij de mensen achter het huis uit te komen. Zelf zou je nooit op het idee komen om zulke paadjes in te slaan.*

On track wijst de weg

Volgens de statistieken is de gemiddelde wandelaar een hoog opgeleide tweeverdiener van boven de vijftig. En dat vinden wij van TeVoet niet goed, om de slogan van een zorgverzekeraar maar eens te gebruiken. Wandelen in een rustige, natuurlijke omgeving is gezond en ontspannend en zou voor velen de kwaliteit van leven kunnen verbeteren én wie weet onder-

linge agressie verminderen. Maar hoe krijg je de gemiddelde niet-wandelaar aan de gang? Ik denk – en wie het daar niet mee eens is, moet dat maar laten weten – dat On track wat dat betreft goed bezig is. Door uitgekende startpunten (een bezoekerscentrum, waar meer te beleven is, een horecagelegenheid, waar de kinderen na afloop een pannenkoek kunnen eten of een vakantiepark, dat aan de 'andere' kant van het hek onverwacht veel aantrekkelijks te bieden heeft). Door te kiezen voor verrassende routes, ver van de platgetreden paden van de in sommige gebieden drukke paaltjesroutes; routes die je de rust in de natuur laten ervaren en de kans op het zien van een ree vergroten. Door de tekst van de routebeschrijving, die vlot leest en tussen de regels door wijst op kleine wetenswaardigheden over natuur en omgeving.

Uit de reacties op de site is op te maken dat het werkt. En wie eenmaal geraakt is, wil meer. Langere tochten, meer natuurinformatie. Ook daaraan is gedacht. Allerlei natuur- en milieuorganisaties kunnen hun informatie (inclusief excursieprogramma's, tentoonstellingen etc.) gratis via de On track-site aanbieden. En wie tenslotte gevorderd is tot zaken als De Grote Trek-wandeling is voortgevoerd gewonnen als potentieel TeVoet-lid.

Samenwerking

Karin kent TeVoet niet en wil van mij weten wie we zijn en wat we doen. Gaandeweg het verhaal wordt ze steeds enthousiaster en stelt allerlei vormen van samenwerking voor. Mij klinkt het goed in de oren en ik beloof haar het aan het bestuur door te geven. Ik neem aan dat we er binnenkort nog wel meer van zullen horen.

Cadeautje voor TeVoet-leden

Ben je benieuwd naar de tochten en wil je ze zelf wel eens uitproberen? Dat kan gedurende 3 maanden geheel gratis. Hoe dat werkt staat hier onder.

Aanmelden voor het cadeau-abonnement van TeVoet gaat als volgt. Ga naar www.ontrack.nl. Kies: word abonnee. Klik op: cadeau. Vul het cadeaunummer in: 070301. Na het invullen van de gevraagde gegevens kun je gedurende 3 maanden met je wachtwoord de gewenste wandelingen uitprinten. Er zijn geen verplichtingen of voorwaarden aan verbonden. Je kunt je tot 1 januari 2004 aanmelden voor dit proefabonnement.

Veel wandelplezier en..... laat ze bij On track even weten wat je er van vond!

Jannie Trouwborst

Informatie: www.ontrack.nl en www.roekoe.nl

10% en Europese subsidies

Zo'n lichte dag met alles anders, mijn zintuigen slaan op hol. De eerste bloesem, de eerste blaadjes, alles wat leeft lijkt verliefd. Gisteren nog sneeuwstormen langs de vergaderzaal. Een nachtje in Limburg. Vandaag de eerste echte lentedag. Mij onbekende onverharde wegen lokken op de topokaart van 1990. Ze beginnen op de kaart dichtbij de deur van mijn vergaderzaal op de grens van Heerlen. Op naar station Nuth.

Snel wandelende paartjes pubers met route kaarten, vroeg gepensioneerde echtparen, zelfs zonder paaltjes vindt ieder zijn weg. Hoe zit dat nu Limburgse recreatie ambtenaren, laten jullie de mensen hier zomaar zonder markering wandelen? Dat kan volgens jullie toch maar 10% van de wandelaars, freaks zoals ik die zelfs in nette kantoor kleding nog uren gaan wandelen? Toch denkt de provincie ook aan mij. Wist dat ik een hekel heb aan gekleurde paaltjes. Ze wekken mijn nieuwsgierigheid met bordjes met pijltjes en nummers.

Bij kasteel Terworm grote borden met de lofzang op de Europese subsidies. Het kasteel is voor Van der Valk verbouwd met Europese subsidie. Vandaar dat muzak de vogels overstemt op het fraaie terras! Dankzij de Europese subsidies vind ik nu mijn wandelroute langs fietsknooppunten over schitterend asfalt. Best handig systeem, een beetje chaotisch in nummering.

Mijn verlangen naar een stukje onverhard pad drijft me tot het lastig vallen van autochtonen. Limburg is toch een wandelprovincie? Ze kunnen toch niet zomaar alles hier onder asfalt leggen? Inderdaad, vroeger was dit smalle strookje asfalt een wandelpad. We springen opzij voor brommers. Kijk de gekleurde wandelpaaltjes staan er nog! Een jong echtpaar in een auto is onder de indruk. Helemaal naar Nuth lopen! We kunnen je wel een stukje een lift geven? De uitbaters van restaurant Brommelen hebben nog nooit van onverharde paden in de buurt gehoord. Gelukkig weet hun bejaarde moeder nog hoe ze jaren geleden naar Nuth liep. Misschien is dat pad er nog. Op dat pad breedlachende fitte veertigers met hond. Die mevrouw moet het warm hebben in die lange nette winterjas, dachten ze al. Natuurlijk onverhard naar Nuth geen enkel probleem, loop maar mee. Kruip door sluip door, het staat op geen enkele kaart. Ze horen duidelijk tot de 10 procent. En ik tot die 90 overige, als de onverharde paden zo schaars en onvindbaar worden. Je vasthouden aan bordjes is dan wel erg verleidelijk en veilig.

Ineke Thierauf

Eerst de eerste snee van het land

In maart sloot veehouder Paul de Hertog een nieuwe beheersovereenkomst met het Landschap Waterland. Voor vijf jaar. Wandelaars mogen daardoor over zijn land.

Al sinds 1997 stelt de Oudendijkse veehouder De Hertog zijn land open voor recreatief medegebruik. Over zijn land in de polder Beetskoog loopt een wandelpad, onderdeel van de regionale Waterlingroute. Het pad verbindt de dorps Oudendijk en Beets. Die moet je zoeken in Noord-Holland tussen Avenhorn en Oosthuizen, ten zuidwesten van Hoom. De nieuwe beheersovereenkomst regelt het openstellen van een pad van exact 1683 meter, met een breedte van 2,5 meter. "De afspraak over de breedte is een wassen neus. De wandelaars mogen het hele land gebruiken", legt De Hertog uit.

Zijn zeventig melkkoeien storen zich niet aan de wandelaars. De beesten zijn bezoek gewend. De gebruikers zijn gebonden aan een aantal voorwaarden. Honden zijn niet toegestaan en je mag geen afval achterlaten. Van 1 april tot 1 juni is het wandelpad gesloten. "Vanwege het broedseizoen. En dan kan ik de eerste snee van het land halen". De eerste snee is de eerste maaibeurt van het weiland in het voorjaar.

Paul de Hertog is de eerste landeigenaar met wie Landschap Waterland een dergelijke beheersovereenkomst heeft gesloten. "Wij hopen dat meer agrariërs volgen", zegt Roy Oosterom van de organisatie. "Wij werken hierbij samen met de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer Waterland. Deze vereniging vervult dan de rol van makelaar. Zij heeft veel contacten."

De Hertog krijgt een vergoeding van Landschap Waterland. Het jaarlijkse bedrag van ruim 1100 euro is mede bedoeld voor het onderhoud van de vier opstapjes bij hekken en van de brug over de Grote Waterling, een bijna 15 meter brede sloot dwars door het land van De Hertog.

Les Deux Ponts

Kastelein Peter Geel van eetcafé Les Deux Ponts in Oudendijk hoort vaak de verhalen van wandelaars die het weilandpad hebben gevolgd. "Heel enthousiast komen ze hier aan. Het is een belevenis. Ik kan me dat ook goed voorstellen als je uit de drukke stad komt." Er wordt ook ontzettend veel gebruik gemaakt van het pad, vertelt Geel aan TeVoet. Zelf organiseert hij elke twee weken een wandeling erover, samen met een IVN-gids.

Les Deux Ponts kan je met recht een wandelcafé noemen. Op de tafels wandelbrochures en kaarten. Een trefpunt waar wandelaars uit grote delen van het land komen. Geel doet daar dan ook veel voor. Twee jaar geleden heeft hij een NS-wandelingroute over de Westfriese Omringdijk gesuggereerd: vanaf het

dorpje Avenhorn naar de IJsselmeerkust en terug naar Hoom over het Zuiderzeepad. Een waar succes is het geworden. "Klachten krijgen ze niet bij het Wandelplatform in Amersfoort. En dat is uitzonderlijk. Want een groot deel gaat toch over onverharde dijken." Uit zijn gastenboek blijkt dat de wandelaars van ver komen: uit Utrecht, de omgeving van Rotterdam, Zeeland en Brabant. "Vooral op 'vrij reizen-dagen' worden grote afstanden afgelegd. Alleen uit het noorden van het land zie je hier praktisch geen wandelaars." Het valt Geel op dat er ook steeds meer jonge wandelaars langs komen. "Veel gasten van onder de dertig." Van oudere mensen hoort hij vaak het verhaal dat ze vroeger veel fietsten, maar nu de wandelschoenen hebben aange-trokken: "Wandelend zie je toch meer."

Polder Beschoot

Enthousiast vertelt Peter Geel over een ander plan. Door de Polder Beschoot, ten noorden van het dorpje Oudendijk. Voor de landelijke voetpadendagen had hij hier een route dwars door de weilanden van Oudendijk naar Grosthuizen ontwikkeld. De boeren hadden er hun toestemming voor gegeven. Met een trek-pontje werd de 20 meter brede watergang Het Schot gekruist.

Geel had de betrokken agrariërs volgens eigen zeggen ook zo ver, dat ze permanente betreding wilden toestaan. De positieve ervaringen van veehouder Paul de Hertog met de wandelaars over zijn land hebben hier zeker een rol bij gespeeld. "De Hertog heeft nog nooit problemen gehad." De boeren in Polder Beschoot waren er helemaal voor in toen ze van Geel hoorden dat ze door de overheid ingedekt konden worden tegen eventuele schade. "Vee dat ontsnapt, schade die door honden van wandelaars wordt aangericht, mochten die ondanks een verbod op honden dat voor de weilandpaden geldt, worden meegenomen. Dat soort zaken. En niet te vergeten een vergoedingsregeling voor het gebruik van het land."

Het nieuwe pad ligt ongeveer in het verlengde van het weilandpad door de polder Beetskoog. Dat ligt in het werkgebied van Landschap Waterland, Polder Beschoot in het werkgebied van Landschap West-Friesland. "Dat maakt een wereld van verschil", verzucht Geel.

"Waterland werkt actief mee aan het openstellen van weilandpaden. West-Friesland heeft het gedelegeerd aan de gemeenten. En bij Westerkoggenland heeft het geen prioriteit. Ik ben er al twee jaar mee bezig. Tot nu toe zonder enig resultaat."

Wim Zilver van de gemeente Westerkoggenland nuanceert het verhaal van

Geel. "Wij vinden het een prima idee. Alleen hebben de eerste contacten met één van de betrokken agrariërs tot nog toe geen resultaat opgeleverd. Hij is beducht dat de uitwerpselen van honden – die zouden er niet mogen komen, maar toch – voor ziektes in zijn veestapel zorgen". Dat te bewijzen om voor schadeloosstelling in aanmerking te komen, is moeilijk, zo niet onmogelijk, zegt Zilver. De gemeente gaat het binnenkort toch nog een keer proberen. "De wethouder wil met de betrokken agrariër gaan praten. Kijken of met huur of aankoop iets kan worden geregeld. Misschien moet het pad worden afgescheiden van de rest van het weiland." Geld hoeft naar de mening van Zilver de realisering van het weilandpad door de Polder Beschoot niet in de weg te staan. "De gemeente heeft er zelf wat voor gereserveerd. En er kan geput worden uit diverse fondsen." Een trekpuntje over Het Schot behoort dan ook tot de mogelijkheden. Nu maar hopen dat het de wethouder lukt met die ene agrariër tot overeenstemming te komen. De inzet is er.

Harry Benschop

Informatie over het weilandpad Polder Beetskoog is ontleend aan het Noordhollands Dagblad van 23 maart 2003

Beetskoog praktisch

- De Waterlingroute, een van de wandelroutes van Landschap Waterland, is verkrijgbaar bij de VVV's in de regio Hoorn/Purmerend.
- Andere routes in de directe omgeving zijn de Uilenhoekroute, Hoge Dijkroute en Kijk over Koogeroute. Alle informatie is ook beschikbaar in café Les Deux Ponts in Oudendijk, Slimdijk 2, tel. 0229-541275. Van kastelein Peter Geel kun je ook een overzichtskaartje van wandelroutes in de omgeving krijgen.
- Meer info over begeleide wandelingen op www.lesdeuxponts.nl.
- De routes van Landschap Waterland zijn gemarkeerd met blauwe stickers met de naam van de route en een pictogram erop.
- De routes zijn in beide richtingen te lopen.

- Wie met openbaar vervoer komt, kan bus 114 naar Oosthuizen nemen; deze bus rijdt elk half uur (op zondagochtend elk uur) tussen Amsterdam CS en Hoorn. Vanaf Amsterdam ben je er in zo'n 30 minuten, vanuit Hoorn in een kwartier. Vanaf Oosthuizen kun je over de Noordelijke Beemsterringdijk de Hoge Dijkroute volgen tot Oudendijk (café) en dan via de Waterlingroute over het weilandpad naar Beets.
- Een andere mogelijkheid is vanaf Hoorn met bus 128 (uurdienst, 20 minuten in de bus) naar Avenhorn te gaan. Vandaar is het nog geen 2 kilometer naar Oudendijk. Dit maakt ook een lijnwandeling tussen Avenhorn en Oosthuizen mogelijk, waarbij je je wandeling met de Kijk over Koogeroute vanaf Beets heel leuk kunt uitbreiden over Schardam, langs de IJsselmeerkust (het pad langs de kust door de Polder Oosterkoog is nog tot 1 juli afgesloten) en door Etersheim naar Oosthuizen.
- En natuurlijk kun je vanuit Hoorn de NS-wandeling 'Omringdijk' lopen, 13 km. Vanuit Hoorn neem je daarvoor eerst bus 128 naar Avenhorn. Het weilandpad door Polder Beetskoog is dan wel een (aantrekkelijk) extraatje.

De loop van de Reest

"Het Reestdal is het best bewaarde geheim van Drenthe. Het is een kwetsbaar gebied. Zelfs in die mate dat intensieve recreatieve activiteiten snel onherstelbare schade zullen toebrengen. Een lange afstandswandeling past evenwel perfect bij de natuurwaarde van het gebied."

Nieuw wandelgidsje

Deze woorden sprak directeur Eric van der Bilt van Het Drentse Landschap bij de presentatie van 'De loop van de Reest', een wandelgidsje van een nieuwe lange afstandswandeling door het Reestdal. "De wandeling laat u in tien etappes kennismaken met een uniek landschap, langs onbekende en verlaten paden naar plekken die u niet voor mogelijk houdt."

Grensgeval

Bijna geen beekdal is zo goed bewaard gebleven als dat van de Reest, het grensriviertje tussen Drenthe en Overijssel. In de middenloop bijvoorbeeld is de overgang van heideveld naar beekdal nog compleet. Elders in het land is het heideveld vaak ontgonnen of de beek 'genormaliseerd', meestal beide.... Maar hier kun je vanuit de hooilandjes letterlijk omhoog kijken naar het veld.

Dat de Reest zijn gang mocht blijven gaan, had alles te maken met zijn ligging op de provinciegrens. Van die grenzen bleef je vroeger liever af. Waarom immers veel geld in een onderneming steken waar je buurman misschien nóg meer van zou profiteren.

In de jaren 70 en 80 ging het toch nog bijna mis. Om het water sneller af te voeren moesten die lastige kronkeltjes er beslist uit. Die ramp is nog net op tijd voorkomen. Er zijn andere oplossingen gevonden om de landbouw van dienst te zijn, zonder de natuurwaarden in het beekdal aan te tasten. Inmiddels bezitten Het Drentse Landschap en Landschap Overijssel

bijna de helft van alle gronden in het dal, samen meer dan 1300 hectare natuurgebied en cultuurgrond.

Smaller en smaller

De loop van de Reest is ruim 100 kilometer lang en telt tien etappes van zo'n 10 km. Veertien keer moet je onderweg het riviertje oversteken. De eerste keer is het zo'n twaalf meter breed, de laatste keer – hemelsbreed zo'n 25 km verderop – nog geen drie meter. De 'overbrugging' is elke keer keurig in het wandelgidsje vermeld. Maar pas op: zodra het een tijdje flink doorregent, staan grote delen van het Reestdal weer onder water. Net als vroeger....

De wandeling volgt de Reest stroomopwaarts. Niet alleen wordt de Reest smaller en smaller, ook het landschap verandert van groot- naar kleinschalig, landgoederen worden herenboerderijen, boerderijen worden keuterijtjes. De weidsheid en de rijkdom langs de benedenloop verdwijnt gaandeweg. Totdat de Reest letterlijk en figuurlijk in het niets verdwijnt als greppeltje in de Paardelanden bij Drogteropslagen, zoals er zoveel zijn. Vroeger moeten de 'bronnen' van de Reest ergens in de buurt van Dedemsvaart hebben gelegen. Hier verzamelde zich voldoende water uit de grote venen die het grensgebied van Drenthe en Overijssel toen kenmerkten, om als smal stroompje te kunnen beginnen aan een ongeveer 35 km lange waterweg naar Meppel. De turfwinning heeft daar verandering in gebracht.

Op de 'moeilijkere' stukken staan paaltjes met het logo

Eenvoudig symbooltje

Het zal duidelijk zijn. Bij de loop van de Reest loop je niet altoos langs de Reest: 100 km wandelen, 35 km rivier. Enkele grote lussen kenmerken het parcours. Die maken 'de loop' ook geschikt voor rondgaande dagwandelingen. Alleen jammer dat er geen kortsluitroutes zijn aangegeven. Nog lastiger is het dat op de detailkaarten alleen het traject van de etappe staat aangegeven. Je moet nogal wat zoeken

De Reest bij De Wijk...

... en een van de laatste bruggetjes

om het 'op elkaar te leggen'. Daarbij komt dat de kaartjes wat vervreemdend zijn. Wel mooi om te zien, maar je wilt er graag de topografische kaart bij halen om eens goed te kijken waar de route loopt. Zo'n gevoel hadden we tenminste bij het doorbladeren.

Of de kaartjes in de praktijk voldoen om met de routebeschrijving op de goede weg te blijven, weten we niet. De route is niet gemarkeerd – daar valt zeker wat voor te zeggen – je moet het dus hebben van kaart en beschrijving. "Alleen op moeilijke punten is een eenvoudig symbooltje van 'de loop' aangebracht", zegt Public Relationsmedewerker Sonja van der Meer van Het Drentse Landschap.

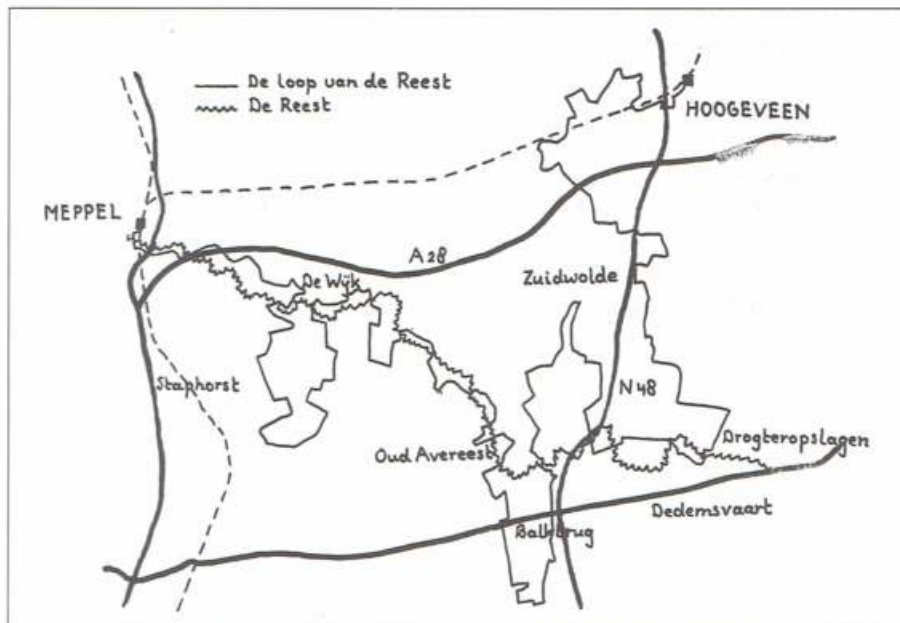
Onthaastingsgebied

"Alle terreinen van beide Landschappen langs de Reest zijn opengesteld", verzekert zij TeVoet. Veeluldig loopt de route dan ook door hun terreinen. "Vanwege de begrazing met schapen en runderen zijn op grote delen van de route honden, ook aangeliind, niet toegestaan." Van der Meer herhaalt de woorden van haar baas bij de presentatie: "Wandelaars zijn welkom, maar met mate." Van der Bilt deed er nog een schepje bovenop. "U bevindt zich in een onthaastingsgebied", sprak hij de wandelaars bij de presentatie vermanend toe.

"In de streek waren enkele initiatieven van bewoners voor wandelroutes. Dat gebeurde in het kader van de 'vitalisering van het platteland'. De vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen in Drenthe heeft de dorpingen gesuggereerd hun ideeën te koppelen aan die van het project 'Wandelen door het Drentse boerenland'. Subsidies waren al toegekend. Toch beleef het project wat hangen. Toen hebben de beide Landschappen het overgenomen en gezorgd voor aanvullende subsidies".

In het gehucht Bloemberg

Veertien keer wordt in 'De loop' de Reest overgestoken

schetst Van der Meer in het kort de totstandkoming van 'de loop van de Reest'. "Er is ook veel geregeld met particuliere grondbezitters. Daardoor kan op veel meer plekken dan voorheen worden gewandeld." Zij voegt er nog aan toe dat dit met gesloten portemonnaie is gebeurd. De route zelf is uitgestippeld door Jo Muller. Deze streekkenner heeft meerdere routes in Zuidwest-Drenthe bedacht, onder andere voor het project 'Wandelen in het Drentse boerenland' van de NLTO.

De wandelgids is meer dan een routeboekje. Veel aandacht is besteed aan de cultuurhistorie van het gebied. Met veel informatie over boerderijen, havezathes, oude landkaarten en opmerkelijke bewoners. Ook zijn in de ogen van de samenstellers interessante suggesties voor eten, drinken en overnachtingsmogelijkheden onderweg gedaan.

Dwars door het weiland

Het fraai geïllustreerde boekje telt ruim honderd pagina's, heeft een spiraalrug en is gedrukt op papier dat een stootje kan hebben. Routebeschrijving en (uitklapbaar) kaartje zitten handig tegen over elkaar.

De Reest praktisch

- De route begint bij station Meppel en eindigt in Hoogeveen bij het station. Plaatsen als De Wijk en Zuidwolde kennen tegenwoordig goede busverbindingen met beide NS-stations (uurdienst, op zondag naar Hoogeveen elke 2 uur). Vanuit Balkbrug kun je ook minimaal elk uur naar Zwolle.
- Het gidsje 'De loop van de Reest' kan via internet www.delooopvandreest.nl worden besteld. Het kost € 11,50, excl. verzendkosten. Op de site wordt ook actuele route-informatie gezet.

Vijf nieuwe Groene Halte-routes

Geïnspireerd door het geweldige succes van de eerste serie Groene Halte-wandelingen (zie Lopend Vuur van december 2002) heeft het Gelders Overijssels Bureau voor Toerisme nu een nieuwe serie ontwikkeld. Vijf nieuwe routes die in lengte variëren van 9 tot 22 km, door de ruime omgeving van Otterlo, Hoenderloo en Beekbergen.

Het concept is hetzelfde gebleven. Je wandelt van bushalte naar bushalte. Om terug te komen bij het beginpunt pak je de bus, die in elk geval één keer per uur rijdt, ook in het weekend. Voor het grootste deel worden bestaande lange afstands-routes gevolgd, met enkele aanloopstukjes.

De nieuwe routes zijn:

- Hoog Buurlo (22 km): van Harskamp (lijn 107 halte Hazendonkweg) naar Hoenderloo (lijn 110 halte centrum), gebruik makend van delen van de NWB-route Jac. Gazenbeekweg, en de LAW Marskramerpad II;
- Hoge Veluwe (10 km): van Hoenderloo (lijn 110 halte centrum) naar Otterlo (lijn 110 halte centrum) door het Nationaal Park de Hoge Veluwe over de LAW Trekvogelpad;
- De Krim (9 km): van Beekbergen (lijn 91 halte Schalterdalweg) naar Hoenderloo (lijn 107 halte centrum) over een NWB-pad,

't Jagertje (een rondwandeling van 60 km vanuit Apeldoorn);

- Spelderholt (10 km): van Beekbergen (lijn 91 halte Smittenberg) naar Hoenderloo (lijn 107 halte centrum), gebruik makend van het Marskramerpad II;

- Mossel (15 km): Arnhem (lijn 107 halte 's Kooningsjaght) naar Otterlo (lijn 107 halte centrum) over de Jac. Gazenbeekweg.

Voor drie routes heb je twee bussen nodig om weer bij je beginpunt terug te komen. Voor de Hoog Buurlo-route moet je met bus 110 naar Otterlo en daar (met zo'n twintig minuten wachten) overstappen op lijn 107. Voor de routes De Krim en Spelderholt moet je via Apeldoorn reizen. Dat is dan ook een beter vertrekpunt voor je dagtocht.

Al met al wat ingewikkelder dan bij de eerste serie routes, maar "met de informatie in het routeboekje moet dat goed te doen zijn. De praktijk zal het uitwijzen", zegt projectmanager Wytze Woudsma van het GOBT. "Dat enkele routes nu wat korter zijn, is niet een bewuste keuze. We zochten naar aantrekkelijke trajecten."

In de routeboekjes is nu een geactualiseerde lijnnetkaart van de bussen op de Veluwe opgenomen, met het start- en eindpunt van de wandelroute erop ingetekend, één van de suggesties die TeVoet vorig jaar heeft gedaan.

Vertrektijden van de bus vanaf de NS-stations, als je daar je reis wilt beginnen, een tweede suggestie van TeVoet, zijn (nog?) niet opgenomen. Wel de vertrektijden van begin- en eindpunt van de wandelroutes.

De prijs van de boekjes is verhoogd van één naar anderhalve euro. Dat wordt nu ook gevraagd voor de herdrukken van de vijf oude routes – alle 12.500 boekjes waren er in een half jaar door heen.

Gebruik bus

Ankie van Dijk van het GOBT vertelde TeVoet dat uit een enquête onder de wandelaars van de eerste serie Groene Halte-wandelingen naar voren was gekomen dat één derde zowel voor de heen- als terugreis gebruik maakt van de bus; dus vanuit de omringende steden met de bus naar het beginpunt reist en weer met de bus terugkomt. Tweederde reist alleen tussen begin- en eindpunt met de bus. Daarvan pakken 3 op de 5 wandelaars de bus van het eindpunt van de wandeling terug naar waar zij zijn begonnen; 2 op de 5 beginnen hun wandeling juist met een busreis naar het beginpunt.

Slechts vier procent van de wandelaars maakt in het geheel geen gebruik van de bus. Een mooie opsteker voor Connexxion. De busmaatschappij is een van de participanten in het project waarin 15 tot 20 routes op de Veluwe zijn voorzien.

De routeboekjes van de Groene Halte-wandelingen kunnen telefonisch worden besteld op nummer 0570-680700 of via e-mail info@gobt.nl. Zij kosten € 1,50 per stuk plus verzendkosten.

Nieuwe Groene Hart-routes

Dit voorjaar zijn er in het Groene Hart 8 zgn. Groene Hart-routes bijgekomen. Zij maken deel uit van veertig halfdaagse rondwandelingen van ongeveer 10 km elk. De routes zijn bewegwijzerd. De nieuwe routes zijn de Molenroute rond Haastrecht, de Willige Langerakroute bij Lopik, de Tempelroute bij Reeuwijk, de Ursularoute vanuit Nieuwveen, de Angstelroute vanuit Nieuwersluis, de Bethlehem- en Bijleveldroutes in de gemeente De Ronde Venen en de Kromme IJsselroute onder IJsselstein.

Komend jaar volgen de laatste zeven routes. Deze zullen voornamelijk in de provincie Utrecht liggen. De routes zijn vooral bedoeld voor de minder ervaren wandelaar. Als alle 40 routes gereed zijn, ligt het in de bedoeling ze te bundelen. In een van de volgende nummers van Lopend Vuur gaan we uitgebreider in op de Groene Hart-routes.

De Groene Hart-routefolders zijn voor € 1,95 verkrijgbaar bij de plaatselijke VVV's. Bewoners in de directe omgeving krijgen ze gratis in de bus. Een korte impressie van 25 al langer bestaande routes is te vinden op www.zhbt.nl onder 'Activiteiten' en 'Groene Hart-gezinswandelingen'. Van de Zuidhollandse routes kun je een kaartje downloaden via www.ontdektzuid-holland.nl.

Westveense Kade hersteld als wandelpad

De Westveense Kade bij Nieuwkoop blijft open. Dat heeft de rechter begin april beslist. Voor TeVoet een goede reden om de kade dit keer in de Lopend Vuur-route op te nemen. In een wandeling van 19 km door het Hollandse veenweidegebied. Je loopt eerst nog vier kilometer langs de Grecht. Het jaagpad erlangs is door inspanningen van TeVoet enkele jaren geleden niet ingericht als fietspad. Hoe heerlijk dat is, beseft je maar al te goed als je er loopt te genieten van de schitterende vergezichten.

Openbaar

Volgens de wegenlegger is de Westveense Kade openbaar. Door hekken, draadversperringen, brandnetels en bramenstruiken was hij de afgelopen jaren wel moeilijk begaanbaar. Het

was een van de graskades in de Randstad die in het gidsje 'Een wandeling van Amsterdam naar Antwerpen' uit de serie 'Lopen over gras' van Kees ten Holt en Jouke van der Meij is beschreven. Dit boekje uit begin jaren tachtig

– uitverkocht, maar in bibliotheken nog wel in te zien – heeft ongetwijfeld veel wandelaars destijds verleid een kijkje te nemen op deze kade. Echt onderzoek naar de openbaarheid van de Westveense Kade hebben de schrijvers niet gedaan.

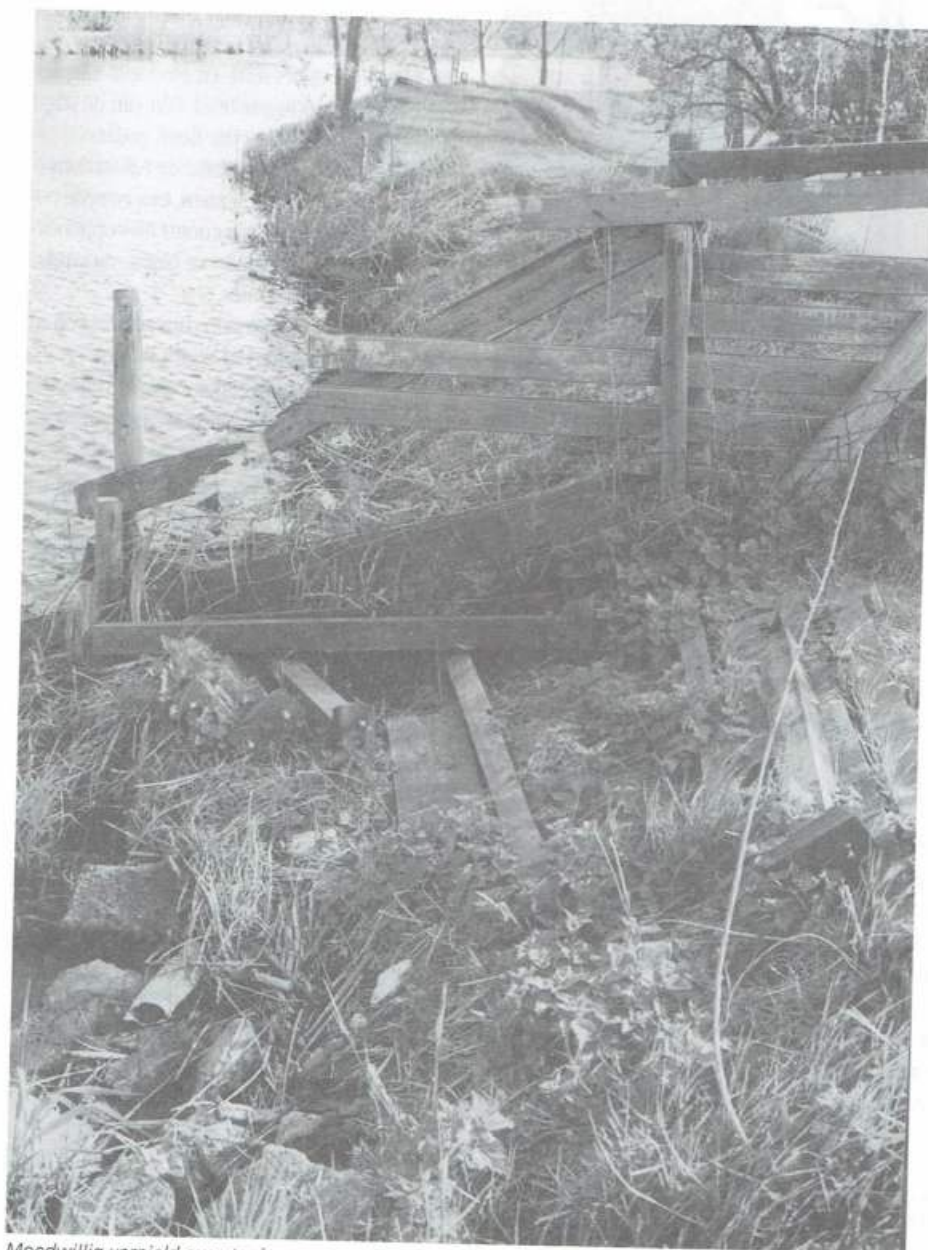
Dat is wel gebeurd door Bureau Lopende Zaken. Dat bureau heeft in opdracht van de

De Grecht

De Grecht was een oud veenriviertje, eind 15e eeuw bevaarbaar gemaakt. Dat verklaart ook het kronkelige verloop. Kijkend vanaf de Grecht richting Kamerik vallen twee dingen op: de boerderijen staan midden op de kavels, ver het land in, met lange oprijlanen verbonden met de weg langs de wetering die Kamerik met Kanis verbindt. Zo uniek dat het is opgenomen op de Werelderfgoedlijst van de Unesco. De verklaring voor dit afwijkende vestigingspatroon zou een kleirug kunnen zijn. Op die rug, de Kleihoogt, zouden rond 1200 de boerderijen zijn gebouwd. De kleirug markeert de vroegere loop van een veenriviertje. Dat verklaart ook de kronkelige vorm van de strook waarin de boerderijen liggen. Maar helemaal zeker is het niet, want sommige boerderijen liggen helemaal niet op de klei. Het veenriviertje De Grecht is echter niet als 'ontginningsbasis' gebruikt, want daar vind je maar enkele woningen.

Dwars door de polder loopt een brede wetering, de Middelwetering. Die was in 1366 dwars door het land van de boeren van de Kleihoogt gegraven. Hun land aan de westzijde was daarmee praktisch onbereikbaar geworden. Want de Middelwetering was onderdeel een drukke vaarroute tussen Woerden en Amsterdam. Er liep dus ook een jaagpad over het land, dus waar moesten ze hun boten laten om aan de overkant te komen? Na 130 jaar protesteren kregen de boeren eindelijk toestemming om, uiteraard zelf, een nieuwe vaarroute te graven aan het einde van hun percelen: de huidige Grecht of Grefit. Het woord duidt er op dat er graafwerk aan te pas is gekomen.

Bron: Landschap lezen, deel 1. Wandelen in het Groene Hart, de Ronde Venen. Jan Erik Burger en Pim Jungerius. Uitgeverij Op Iemen Voeten (ISBN 90-74980-120).

Moedwillig vernield overstapje

De Westveense Kade is altijd openbaar geweest. Het gebruik als jaagpad is daar niet vreemd aan. "Om die reden was de kade dan ook opgenomen in de wegenleggers. Ook in de provinciale wegenleggers kom je het pad tegen."

Vonnis

Om de Noordse Buurt-route te kunnen realiseren, heeft de gemeente de bewoners langs de Westveense Kade laten weten de toegankelijkheid van de kade te willen verbeteren voor wandelaars. Daarop hebben enkele van hen een kort geding tegen de gemeente aangespannen. Zij pikten het niet en eisten van de gemeente dat deze de inmiddels geplaatste overstapjes zou weghalen en de deels kapot gemaakte damhekken weer in de oude staat zou terugbrengen. Met de motivatie: 'Eisers betwisten dat de Westveense Kade openbaar is. Het feit dat deze onder nr. 15 op de wegen-

legger geregistreerd staat, maakt dat niet anders. Die informatie is slechts van informatieve aard, zij het met bewijsrechtelijk gevolg. De huidige eigenaar heeft haar eigendom nimmer de openbare bestemming gegeven. De vorige eigenaar heeft dit evenmin gedaan. De kade is destijds ten onrechte in de wegenlegger opgenomen. Als registratie op de wegenlegger wel leidt tot openbaarheid, dan heeft die openbaarheid opgehouden te bestaan. Het perceel van de eisers is immers gedurende 30 jaar niet voor een ieder toegankelijk geweest.' In zijn vonnis van 31 maart concludeerde de rechter dat de gemeente, als gedaagde partij, door het plaatsen van de overstapjes geen inbreuk had gemaakt op het eigendomsrecht. 'Dit recht was immers door de openbaarheid al ingeperkt.' Gezien het onbetwiste feit dat de kade als onderdeel van een wandelroute in twee wandelgidsen uit de jaren 80 en 90 voorkomt kan 'alleen al op grond daarvan worden

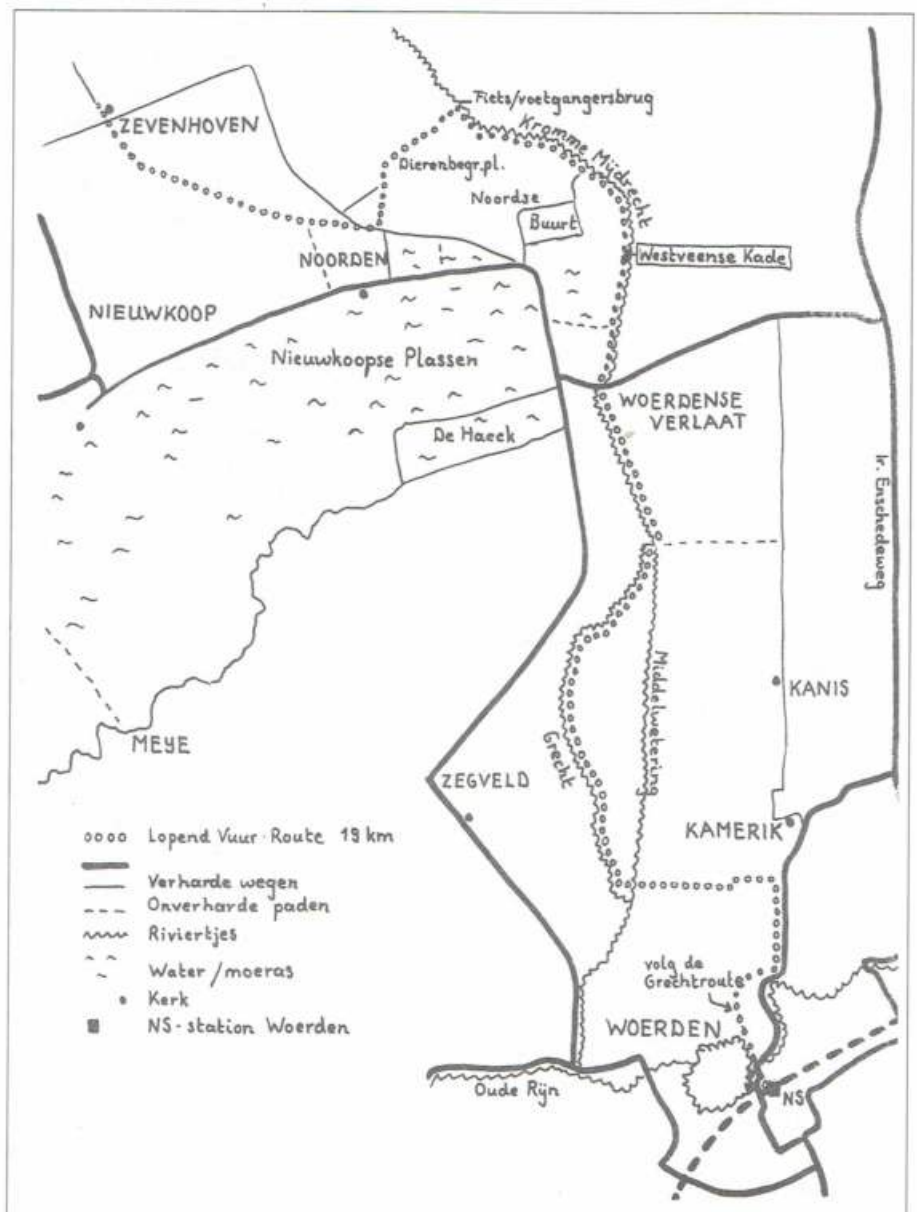
gemeenten in de Rijnstreek (rond Alphen) de Noordse Buurt-route ontwikkeld. Die maakt gebruik van de kade (zie afbeelding op blz. 14). "Ik heb er verschillende keren gelopen", zegt routemaker Vladimir Mars. "In de wetenschap dat de kade openbaar was volgens de wegenlegger van de voormalige gemeente Wilnis." De rechter heeft het nu bevestigd.

Jaagpad

De in de wegenlegger opgesomde overstapjes waren al jaren verdwenen of onbruikbaar. Voor de Noordse Buurt-route waren ze nog niet zo lang geleden hersteld. "Bureau Lopende Zaken had opdracht gekregen van het Rijnstreekberaad, de gemeenten rond Alphen, voor het maken van een wandelpadenplan voor de regio. Daar is veel research voor verricht: oude routeboekjes bekeken, wegenleggers geraadpleegd, enzovoort. Ook zijn we vaak het veld ingegaan", vertelt Mars. Op de Westveense Kade kwam hij meermalen andere wandelaars, vogelaars en natuurvorsers tegen.

"Het aardige van de Westveense Kade is de ligging langs de Kromme Mijdrecht. Met de Grecht vormde die in de Middeleeuwen een vaarverbinding tussen Woerden en Amsterdam. De kade was een jaagpad. Zo iets geeft extra cachet om het op te nemen in een wandelroute."

In de directe omgeving zijn niet veel andere onverharde paden. "Bedenk dat wij opdracht hadden gekregen om wandelroutes te ontwikkelen. De weinige goede mogelijkheden moet je dan ook benutten. Voor ons reden om in te zetten op de Westveense Kade", verklaart Mars zijn inspanningen.

Infopaneel 'Noordse Buurt-route' (copyright Bureau Lopende Zaken & Lizard Point)

aangenomen dat deze kade sinds die jaren door het publiek is gebruikt. Uit de omstandigheid dat eisers 'hun' deel van de kade op enig moment hebben afgesloten door een hek vloeit niet voort dat aan de kade op rechtsgeldige wijze het karakter van openbaarheid is afgenomen. Evenmin doet aan het openbare karakter van de weg af dat deze onverhard is en volgens eisers dichtgegroeid. Van belang is daarnaast dat de weg sinds 1966 op de legger als voet- en rijwielpad voorkomt en dat eisers daartegen nooit bezwaar en/of beroep hebben ingesteld. Alle omstandigheden in aanmerking genomen kan niet worden geoordeeld dat eisers aannemelijk hebben gemaakt, laat staan bewezen, dat de kade gedurende 30 achterevolgende jaren niet voor een ieder toegankelijk is geweest.

Volgens de rechter stond de gemeente volledig in haar recht toen ze de overstapjes plaatste. Hij veroordeelde de eisers tot het betalen van de kosten van het geding, begroot op 998 euro.

De uitspraak van de rechter onderstreept nog eens het belang van wandelroutes – al of niet gemarkeerd, ook nu was er alleen een beschrijving – over onverharde paden. Dan kan gemakkelijker worden bewezen dat 'het pad is gebruikt'.

Een maand na het vonnis was de kade op twee plaatsen nog niet goed toegankelijk. Een bordje met 'artikel 461', prikkeldraad en hekken versperden de wandelaar de doorgang. Enkele – door boze bewoners? – vernielde overstapjes waren nog niet hersteld. "Begin mei, voordat de wandelaars komen, maken we er werk van", verzekert Martin van Toor van de

gemeente Liemeer, waar een deel van de kade onder valt. "Onze buitendienst heeft al opdracht gekregen de schade te herstellen. Op kosten van de vernielers. Ze zijn daarvoor al aangeschreven." Bij het uitkomen van deze Lopend Vuur moet het allemaal voor elkaar zijn. Dan kun je, zonder problemen, genieten van een mooie tocht langs Grecht en Kromme Mijdrecht.

Routebeschrijving

Vanuit het NS-station in Woerden (stadszijde) ga je rechtuit de Stationsweg in. Na ruim 150 m wordt de Utrechtsestraatweg (verkeerslicht), de brug over de Oude Rijn en de Oudelandseweg (opnieuw verkeerslicht) overgestoken. Na deze laatste oversteek RA en na een twintigtal meters LA tussen twee zuilen door (Rijn Noordpad). De route volgt nu de zeskantige bordjes van de Groene Hart Grecht-route. Volg het asfaltpad bijna 200 m en ga RA het smalle asfaltpad in. Na ca. 75 m buigt dit pad naar links; daarna op een kruising met een ander pad recht door in de richting van een witte boerderij met rieten dak. Voorbij boerderij RA een bruggetje over, een hek door en na twee bruggetjes op T-splitsing LA (asfaltpad). Na 200 m op T-splitsing RA en direct daarna LA en via bruggetje en door hek het weiland in. Enigszins slingerend volg je de bordjes van de Grecht route door het weiland. Via een bruggetje bereik je het fietspad naast een verkeersweg. Hier LA en volg dit fietspad richting Kamerik gedurende ca. 1250 m. Bij een informatiepaneel en een aanduiding 'de Boerinn' LA over een lange toevoerweg naar een boerderij. Via het erf en het daar achterge-

legen weiland wordt de kade langs de Grecht bereikt. Hier RA (de Groene Hart Grecht-route gaat hier naar links!). Volg de onverharde grasdijk langs de Grecht gedurende vier kilometer. Daarna gaat het pad over in een fietspad en weer later in een asfaltweggetje. Je houdt evenwel het water van de Grecht steeds aan je linkerhand. Tenslotte kom je uit bij de brug in Woerdense Verlaat.

LA deze brug over en direct daarna, voorbij een woonhuis met huisnummer 1, RA de Westveensekade op. Het water van de Kromme Mijdrecht houd je nu steeds rechts. De kade is aanvankelijk een smal asfaltpad, doch gaat na ongeveer 1 km over in een onverhard gedeelte. Via een aantal overstapjes wordt een fietspad bereikt. Volgt dit fietspad, dat na enige tijd weer overgaat in een asfaltweg tot aan de houten fiets-voetgangersbrug over de Kromme Mijdrecht. Afgelegde afstand bedraagt inmiddels 14 km.

Op dit punt LA de Sluitkade op. Na ca. 300 m op T-splitsing LA (Hogedijk) en direct weer RA. Voorbij Dierenbegrafplaats Zevenhoven buigt weg naar links en in de daaropvolgende bocht naar rechts ga je rechtdoor via houten bruggetje met witte leuningen het fietspad op. Aan het einde van het fietspad RA het fietspad langs de Molendijk volgen. Waar autoweg naar rechts buigt, deze oversteken en fietspad richting Zevenhoven volgen (Molendijk). Het fietspad gaat na enkele kilometers over in een asfaltweg. Wandel deze weg (Zuideinde) uit tot aan Zevenhoven. Steek de Jonge Zevenhovenseweg over en vindt 50 m verder de bushalte naar Alphen a/d Rijn (linkerzijde van de weg) resp. Amstelveen (rechterzijde van de weg).

Gijs Kuil

Westveense Kade praktisch

- Van het eindpunt Zevenhoven kan je met bus 147 naar Alphen a/d Rijn NS (van daaruit met de trein terug naar het beginpunt in Woerden) en Amstelveen Busstation. Deze bus rijdt op maandag t/m zaterdag een half-uurdienst: vertrek naar Alphen -.02 en -.32; vertrek naar Amstelveen -.27 en -.57. Op zondag een uurdienst: vertrek naar Alphen -.38 en naar Amstelveen (met overstap in Uithoorn) -.50. De trein Alphen a/d Rijn – Woerden rijdt elk half uur.
- Je kunt je wandeling afbreken in Woerdense Verlaat of Noorden. Houd er dan wel rekening mee dat bus 101 terug naar Woerden alleen op werkdagen rijdt, en dan alleen drie keer tussen grofweg 3 en 6 uur in de middag. Houd er ook rekening mee dat er geen horeca is onderweg. Ook in het eindpunt Zevenhoven niet! Van de route af in het dorpje Noorden zijn wel enkele cafés.
- Op het pad tussen Kamerik en de Grecht zijn honden niet toegestaan.
- In september organiseert TeVoet een begeleidde wandeling over de Westveense Kade (zie activiteitenkalender).

Voet bij stuk

TeVoot, vereniging van wandelaars, staat op de bres voor het behoud en verbetering van de wandelmogelijkheden, zoveel mogelijk onverhard en in aantrekkelijke landschappen. Zo luidt de missie van TeVoet. In elk nummer van Lopend Vuur is deze tekst afgedrukt in de colofon.

Ook de tekst in de oude wervingsfolder laat er geen misverstand over bestaan, TeVoet is een vereniging voor alle wandelaars, of ze nu een klein ommetje of een grote tocht willen maken. Het accent ligt wel op het onverharde.

Vanuit die visie probeert het bestuur te werken. Becomentariëren we ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op ons wandelplezier, beoordelen we nieuwe produkten als wandelroutes, stellen we onze eisen bij herinrichting van het landschap en ga zo maar door. Tussen de regels door of meer prominent kun je het resultaat lezen in Lopend Vuur. Dat is door de veranderde opzet steeds meer de spreekbuis van de vereniging geworden. Toch is niet altijd even duidelijk welk standpunt moet worden ingenomen. Ter illustratie twee voorbeelden waar we bij de voorbereiding van dit nummer tegen aan liepen.

In de Rijnstreek rond Alphen a/d Rijn zijn afgelopen jaar enkele nieuwe wandelroutes ontwikkeld. De gemeenten in de regio, verenigd in het Rijnstreekberaad, hebben hiervoor opdracht gegeven. Veel, zo niet alles is evenwel verhard. Ook veel fietspad erin. Je bent dan ook heel snel geneigd te zeggen dat de gemeenten hun geld beter hadden kunnen besteden. Niet de wandelaar is ermee gediend, maar de fietser.

Keerzijde is dat de betrokken gemeenten met het project voor het eerst aandacht hebben besteed aan de recreatieve wandelaar. Door het project is het wandelen geïncorporeerd bij de gemeenten. Men praat en denkt erover. Volgende stappen zullen volgen, want de wandelaar en zijn wensen staan op het netvlies. Stelt althans het Bureau Lopende Zaken dat de routes heeft ontwikkeld. Zeker geen onzin als je kijkt hoe de gemeente Liemeer zich opstelt rond de problematiek van de Westveensekade. En er valt nog veel meer te verdienen in de regio aan toegankelijkheid van kades en jaag-

paden.

Hoe reageer je dan als TeVoet op de ontwikkelde routes? Afkraken, met het gevaar dat de gemeenten niets meer willen doen voor de wandelaar? Ophemelen, met het gevaar dat de wandelaar die liever onverhard onder zijn voeten krijgt of daarbij zweert (en zijn dat niet de meeste TeVoeters?), teleurgesteld thuiskomt en nooit meer in de Rijnstreekregio gaat wandelen, ook niet als het er beter gesteld is?

'Voet-bij-stuk' stelling

Wandelroutemakers kunnen zich kosten en moeite beter besparen als het resultaat een route is die volledig over fietspaden en verharde wegen loopt. Maak er dan liever een fietsroute van. Reageren op deze stelling? Dat kan, liefst vóór 1 augustus. Zend je reactie naar 'Voet bij stuk', p/a redactie Lopend Vuur.

En hoe reageer je als TeVoet op folders van wandelroutes die op zich aantrekkelijk zijn, veel onverhard, onbekende paadjes, afwisselend landschap enzovoorts. Alleen zoek je in die folder vergeefs naar op het gebied betrekking hebbende informatie over natuur of cultuurhistorie. Kennis die het lopen toch een meerwaarde geeft. Helemaal lastig wordt het als je weet dat de verspreiding van die folders goed loopt én veel mensen over de streep kan trekken om vaker te gaan wandelen, door onbekende streken, genietend van mooie paadjes. De toekomstige leden van TeVoet misschien wel. Maar je moet wel voor die folders betalen. Een aanrader voor TeVoet-leden? Of is een kritische kanttekening op zijn plaats?

Rectificatie

Eén dag, één jaar

In het artikeltje over het voetpad bij Stolwijkersluis (aprilnummer Lopend Vuur, pag. 8) was gesteld dat 'als er maar één dag een bordje heeft gestaan met art. 461 Wetboek van Strafrecht, je de zaak in feite al verloren hebt'. Dat moet zijn één jaar.

Zonder veel moeite zijn er meer voorbeelden te noemen. Nu kunnen we de discussie welk standpunt we moeten innemen, achter gesloten deuren voeren, aan de bestuurstafel of in de kring van regiocoördinatoren. En achteraf wel horen hoe het valt. Het bestuur wil hier niet voor kiezen. En de discussie open en transparant voeren. Dat kan op de ledenvergaderingen. Eenvoudiger én aantrekkelijker lijkt het hiervoor Lopend Vuur te gebruiken. Ieder lid kan dan gemakkelijk een bijdrage leveren. En het is niet beperkt tot één maal per jaar. Vandaar dat met ingang van het volgend nummer iedereen zijn mening kan geven over onderwerpen die op enigerlei wijze met de behartiging van de belangen van de wandelaar te maken hebben. In de nieuwe rubriek 'Voet bij stuk'.

Het kan een reactie op bovenstaande voorbeelden zijn. Graag zelfs. Maar je kunt ook zelf discussiepunten inbrengen, waarvan jij denkt dat het belangrijk is dat daarover een verenigingsdiscussie wordt gevoerd of verenigingsstandpunt wordt bepaald. Of je kunt reageren op artikelen in Lopend Vuur.

Het is overigens niet onze bedoeling in een redactioneel naschrift gelijk een bestuursstandpunt neer te zetten. De rubriek 'Voet bij stuk' zou juist een plaats moeten worden waar verschillende meningen vanuit de vereniging te berde worden gebracht. Zodat ook wij beter te weten komen wat er in de vereniging leeft. Welke koers wij best kunnen varen. Hoe wij het best kunnen opkomen van de belangen van de TeVoet-leden. En dan daadwerkelijk voet bij stuk kunnen houden, wetend wat de leden willen. Mocht het nodig zijn, kan er altijd over een onderwerp een notitie worden voorbereid die op de ALV wordt geagendeerd.

Wij zijn benieuwd welke discussies in 'Voet bij stuk' gevoerd gaan worden. Eén voorbehoud willen we maken: te lange bijdragen worden ingekort. En – dat spreekt voor zich – de regels van goed fatsoen mogen niet worden overtreden. Daarom: houd je bijdrage kort en zakelijk. Te denken valt aan ca. een half A4-tje. Heb je echt meer ruimte nodig, neem dan even contact op met de redactie. Dan is het wellicht beter er een artikel van te maken.

Zend je reactie naar 'Voet bij stuk', p/a redactie Lopend Vuur (voor adresgegevens zie colofon op de binnenzijde van de vooromslag). Wij kijken er naar uit.

Bestuur TeVoet

Rondjes met pontjes: zomerroute rond Kager Plassen

In ons waterrijke landje is het populair aan het worden om wandel- en fietsroutes uit te zetten waarin overtochten met veerponten zijn opgenomen: rondjes met pontjes. De afgelopen jaren zijn heel wat 'rondjes' uitgezet.

Het merendeel van de rondjes is in eerste instantie bedoeld voor fietsers. De '3 pontenroute rond de Kager Plassen' heeft ook een variant voor wandelaars. Bovendien heeft ze door een routebeschrijving aan de hand van foto's iets heel aantrekkelijks. De route is één van de resultaten van een samenwerkingsproject tussen vier gemeenten met als doel de recreatieve mogelijkheden uit te breiden. De Kager Plassen liggen bij Leiden. Ze vormen een complex van omstreeks 400 ha vol veenplassen met inhammen en eilanden, die in open verbinding staan met de Ringvaart en via De Zijl met de Oude Rijn. Het landschap biedt behalve het bijzondere plassegebied ook wipmolens, bovenkruisers, karakteristieke dorpjes en het Huis te Warmond (1579). De blokvormige verkaveling bij Oud-Ade verwijst naar ontginningen uit de Karolingische tijd. Zowel fiets- als wandeltocht is 18 km lang, plus 2 km varen. De wandelaars lopen tegen de klok in, de fietsers andersom. Als eerste komen de wandelaars De Zijlboot tegen. Deze vaart van 1 april tot 30 september tussen 10 en 18 uur. Op maandag wordt niet gevaren. Vanaf de pont een prachtig zicht op De Zijl en de Boterhuismolen. Vaart de boot niet, dan kan de wandelaar de omweg over de Zijlbrug maken. Maar dat is een heel eind! De wandelaar gaat verder en vaart met 't Heen en Weertje. Dat is in 2002 als proef in gebruik genomen. Dit fiets-/voetveer vormt het kernstuk van de route en verbindt Oud-Ade met Kaageiland. Het vaart uitsluitend in de maanden juni, juli en augustus. Het afgelopen jaar hebben 13.000 passagiers er gebruik van gemaakt. De proefperiode is dus geslaagd. Op Kaageiland kan de wandelaar op twee verschillende manieren verder.

't Heen en Weertje' tussen Kaagdorp en Oude Ade

Of: met de Kaagpont over de Ringvaart naar het dorpie Buitenkaag. Dit overzetveer vaart het hele jaar. De gemeente Alkemade heeft de verplichting om de bewoners van Kaageiland dag en nacht over te zetten. Over een rijwielpad langs de A44 kom je terug in Warmond. Dat laatste stuk valt onder andere door het vele verkeer tegen om te lopen. Veel leuker is om op Kaageiland bij restaurant 't Kompas een (rondvaart)boot terug naar Warmond te nemen. Dat kan alleen in de zomermaanden. Vertrek van maandag tot en met zaterdag om 16.00 uur; op zondag om 12.30, 14.00, 15.30 en 17.00 uur. Kosten € 2,50.

Twee van de drie pontjes varen alleen in het zomerseizoen. Om toch een mogelijkheid te bieden die het gehele jaar gefietst kan worden, is de 'Verlengde Veerpontenroute' ontwikkeld. Deze tocht gaat zowel om de Kager Plassen als om de Braassemer Meer heen en is omstreeks 44 km lang. Omdat ook verkortingen zijn aangegeven, biedt het tevens perspectieven voor de sportieve wandelaar.

Kager Plassen praktisch

- Het startpunt van de '3 pontenroute rond de Kager Plassen' is bij de VVV-Warmond, Dorpsstraat 4a (open vanaf 9.30 uur, behalve op zondag). Daar is de routebeschrijving ook te koop voor € 1,50. De Verlengde Veerpontenroute kost € 2,00.
- Warmond is vanuit Leiden en Haarlem bereikbaar met bus 50 en 51 (voor de VVV: halte Sweilandstraat).

Bergsche Maasveren in het nieuws

De Bergsche Maas brengt het Maaswater op de Amer en vandaar naar het Hollands Diep. Van oudsher zijn de drie veren over de Bergsche Maas gratis. Destijds (1883) is bedongen dat passagiers 'om niet' gebruik kunnen maken van de veren.

De veren over de Bergsche Maas staan momenteel volop in het nieuws. Waarom

Drongelen - Waalwijk over Bergsche Maas

zoveel opschudding? Rijkswaterstaat overweegt om met ingang van het komende jaar (2004) tolheffing te gaan invoeren. Ook zullen dan op twee veren de vaartijden verminderd worden. Voor voetgangers, fietsers en landbouwvoertuigen blijven de veren gratis. Andere voertuigen betalen 1 euro per overzet. De exploitatie van de drie veren kost momenteel 1 miljoen euro. Naast vele anderen hebben Gedeputeerde Staten van Brabant en de Vereniging Bergsche Maasveren beroep aangetekend tegen de tolheffing. Het is meer dan een storm in een glas water. Het is een principekwestie: oude afspraken moeten blijvend gehonoreerd worden. Het is tevens een probleem met ingrijpende gevolgen voor het milieu. Volgens een onderzoek van de wetenschapswinkel uit Wageningen zal tolheffing leiden tot een gigantische uitbreiding van het aantal autokilometers: 55 procent van de automobilisten zal gaan omrijden. De Vereniging Vrienden van de Voetveren steunt de acties tegen tolheffing van harte!

Opheffing veerdiensten

Naast alle interessante en hoopvolle tijdingen over nieuwe Fast Ferries en betere dienstregelingen in de regio's Dordrecht, Rotterdam en Amsterdam, ook slecht nieuws. Vier veerdiensten zijn opgeheven:

het veer Tholen – Speelmansplaten – Bergen op Zoom over Schelde-Rijnkanaal en Zoommeer;

- de watertaxi Roermond – Marina Oolderhuiske over de Maas;
- de ferry van Oostende naar Dover;
- het fiets/voetveer van Eksaarde naar Lokeren over de Moervaart (in Oost-Vlaanderen).

Rob de Jong, Vrienden van de Voetveren

Alle genoemde pontjes staan vermeld in het boekje 'Voetveren', te bestellen door 10 euro over te maken op giro 5265803 i.n.v. penningmeester Vrienden van de Voetveren te Wassenaar.

Door d'r Baeëndel naar 's-Gravenvoeren

Drie weken voor de officiële ingebruikname is het afgelast. De feestelijke heropening van twee zogenaamde buurtwegen in het grensoverschrijdend natuurgebied Altembroek. Die paden hadden het weer mogelijk moeten maken zoals in vroeger tijden via de kortste weg van Noorbeek naar het over de landsgrens gelegen 's-Gravenvoeren te lopen.

Landmeter

Alles was in kannen en kruiken. In het kader van de Vlaamse Dag van de Aarde, op 27 april, hadden de paden heropend moeten worden. Op veel plaatsen in Vlaanderen was er die dag aandacht voor het belang van onverharde paden. Niet alleen voor de wandelaar, maar ook voor de natuur en het landschap en uit cultuurhistorisch oogpunt hebben ze hun betekenis, werd de deelnemers van de Dag van de Aarde voorgehouden. Door heel Vlaanderen is die dag gewezen op de gevaren die onverharde wegen bedreigen, zijn nieuwe buurtwegen en veldwegels geopend en oude in ere hersteld. Dat laatste was ook de bedoeling in 's-Gravenvoeren.

Graften in d'r baeëndel

De gouverneur van Belgisch Limburg had aangegeven dat de oude wegen in het domein Altembroek open moesten. Aangegeven dat ze openbaar zijn. De landmeter was er zelfs op uitgestuurd, om de oude paden weer in kaart te brengen. Maar die kwam – na pot en pint? – terug met de mededeling dat ze niet op te meten waren. De gemeente wilde ze ook open hebben, desnoods met politiedwang. Op het laatste moment is daar toch maar van af gezien. "Niet helemaal ten onrechte", geeft secretaris Maurice Heusèr van Heem en Natuur Voeren toe. "We willen op nog veel meer plaatsen in de Voerstreek oude paden herstellen. Beter met overleg dan de confrontatie zoeken, met het gevaar van eindeloze juridische procedures." Hij was dan ook onaangenaam verrast toen bleek dat er nog nooit met de huidige eigenaar van het kasteel

Altembroek was gesproken. "De discussie was beperkt tot op het gemeentelijk niveau."

De geplande wandeling had Heusèr toch maar door laten gaan, maar dan low-profile. De persfotograaf moest onverrichterzake naar huis. Geen tamtam dus, maar wel een schitterende tocht. Met veel uitleg, over de paden en alles wat er verder nog te zien was.

Altembroek

Het kasteeltje was van oudsher bekend als Broek. Of 'Op-broek', hoewel het in de diepte ligt. Het was een leengoed, had militaire betekenis. Na 1400 veranderde de naam in Aldenbroek, gelijk kasteel Alden Biesen bij Bilzen. Pas in de 18e eeuw verbasterde het naar Altembroek. De huidige gebouwen dateren overigens van na 1800.

Rond die tijd ging de burgemeester op het kasteeltje wonen. Hij liet een rechte weg van Altembroek naar het dorp 's-Gravenvoeren aanleggen. Tot die tijd was het eigenlijk alleen goed bereikbaar vanuit Noorbeek. Sinds kort heeft kasteel Altembroek een nieuwe eigenaar. Veel gronden rond het kasteel zijn overgegaan naar Natuurpunt, zeg maar de Vlaamse Natuurmonumenten. Het natuurgebied is naar het kasteel genoemd. Of het nu komt door die naamgeving – "Veel Vlamingen denken dat nu heel Altembroek toegankelijk is, omdat het van Natuurpunt is. Dus ook de omgeving van het kasteel", zei een medewandelaar uit de Voer – of door de openstelling van de omgeving van het kasteel bij het feest voor het nieuwe natuurgebied. Feit is dat eigenaar Claessens nu huiverig is voor veel wandelaars in de directe omgeving van zijn kasteel en de toegangsweg naar Noorbeek heeft afgesloten.

Heem en Natuur Voeren maakt zich echter sterk voor een andere route. Die maakt het mogelijk zonder al te veel hoogteverschillen van Noorbeek naar 's-Gravenvoeren te lopen, min of meer door het dal van de Noorbeek.

De Noor

Noorbeek is eigenlijk niet de juiste naam voor het beekje. Vroeger was het bekend als

Langwater of Noor. Ruisseau de Noorbeek staat op oude Belgische kaarten te lezen: de beek uit Noorbeek dus. Alleen voor het eerste stukje, in het beemdgebied tot aan de grens, wordt de naam Noorbeek nog gebezigd. Het beekje ontspringt bij dat Zuidlimburgse dorpje. In het buurtschap de Wesch. De naam is afgeleid van 'was'. Op deze plek kwamen vroeger de vrouwen uit Noorbeek de was spoelen. Het is een krachtige bron die daar grote hoeveelheden water uit de grond spuugt. "Wel 2500 liter per minuut", vertelt George Gubbels van de Stichting Heem en Groen Noorbeek. "De boeren uit het dorp pompen hier hun water voor veedrenking op". Hij wijst ons op een speciale aansluiting hiervoor, dicht bij de bron.

Gubbels weet ook te vertellen dat de Noor als enige Limburgse beek naar België afwatert. Om België niet op te zadelen met al te grote problemen bij hevige regenval, zijn inmiddels een aantal waterbuffers aangelegd om de afvoer te kunnen doseren. "Eén ervan is te diep gegraven. Die werkt nu als bron."

De wandelaar wordt flink ontmoedigd bij Altembroek. Toch is de oprijlaan over 1,20 meter breedte openbaar. Jarenlang gebruikte wandelroutes zijn omgelegd. Op infopaneeltjes staat de route nog aangegeven met de vermelding dat de 'eigenaar van het kasteel wandelaars wel gebruik laat maken van de hoofdweg'. Mooi niet dus.

Voerenaren wijzen hem er fijntjes op dat de Voer, daar komt de Noor in 's-Gravenvoeren in uit, via het Nederlandse grensdorpje Mesch

Op z'n Limburgs: een 'sjiiegelke'

naar de Maas stroomt. De waterbuffers zijn dus niet helemaal ontbloeit van eigenbelang.

D'r Baeëndel

Zo noemen de inwoners van Noorbeek de beemden langs de Noor: d'r Baeëndel. Drassige weilanden en bossen. Met schitterende poelen. Tot 1925 stond er een plaggenhut. Daar woonde het 'Wissemenneke'. Men kende hem aan zijn lange haar, lange witte baard en groene muts. Niemand wist precies waar hij vandaan kwam. Oude inwoners kennen hem nog bij zijn echte naam Jacob Werlof. Een kleine verhoging in d'r Baeëndel herinnert nog aan de plaats van de plaggenhut.

Door d'r Baeëndel loopt het oude pad. Nauwelijks meer zichtbaar. "We willen er geen toeristische wandelroute over heen leggen", bezweren Heusèrr en Gubbels. "Ook geen route-aanduidingen aan het begin en eind. In het gebied zelf wel aanwijzingen waar te lopen, om zo de meest kwetsbare stukken te ontzien." Gubbels wijst naar een graft. "Die moeten we bovenlangs passeren. Aan die kant liep trouwens vroeger ook het pad."

Op Nederlands gebied, in bezit van Natuurmonumenten, lijkt de toegankelijkheid geen probleem. Bij de grens prikkeldraad. Nog een paar honderd meter een duidelijk herkenbaar pad door het bos. Dan de keuze: door de wei in de richting van Altembroek, of net aan de andere kant van het draad door het hellingbos. Daar liep ooit het pad, keurig opgetekend op een kaart, nu eigenlijk niet meer herkenbaar. We kiezen voor de gemakkelijkste weg. Door de wei dus. "Om het pad begaanbaar te maken, zal er nog het een en ander moeten gebeuren", zegt Heusèrr. We krijgen enig begrip voor de landmeter. Het laatste stukje

gaat over de oprijlaan van het kasteel. "Volgens de kaarten is deze over een breedte van 1,20 meter openbaar". Alleen, aan welke kant?

Versleten holle weg

Hoe heerlijk het is 'op niveau' te lopen, blijkt als we over een van de twee nieuwe paden die Natuurpunt onlangs heeft geopend, naar boven gaan. Een forse klim. Dat hoogteverschil zou je anders hoe dan ook moeten overbruggen als je van Noorbeek naar 's-Gravenvoeren wil. Stilletjes wijden we de nieuwe paden in. De toegangshekjes zijn splinternieuw. De veer moet nog worden aangebracht. Tot ieders verbazing hebben twee wandelaars het pad al ontdekt.

Bij het paadje de helling af vragen we ons af of dit een 'versleten' holle weg vervangt. Door erosie sleten holle wegen steeds verder uit. Als het laatste stuk te steil werd om met paard en wagen boven te komen, werd een nieuwe weg gemaakt. Soms liggen er wel twee of drie versleten holle wegen naast elkaar. We komen er niet helemaal uit.

Het dal van de Noor

Vies pak

Aan de andere kant van het dal ligt de Molenweg, nu een twee meter breed onverhard pad. Over die weg werden vanuit Noorbeek de vruchten naar de molen bij 's-Gravenvoeren gebracht. En was men voor de sacramenten aangewezen op de moederkerk in 's-Gravenvoeren. Gubbels verhaalt dat Noorbeek vroeger geheel op 's-Gravenvoeren was georiënteerd: "Tot 1914 werd in het dorp nog met Belgische franks betaald. De enkele Hollandse guldens die 'over de toonbank' gingen, werden bewaard voor de belastingen".

Grensboom bovenop de heuvel

Om op de Molenweg te komen, moet je dwars door de weilanden omhoog, door enkele 'sjiiegelkes'. Bij een van deze draaihekjes hadden de koeien alle gras weggetrapt. "Over de modder komen wel eens klachten binnen. Bij regen kan het ook goed glad zijn" zegt Heusèrr. "Maar ja, dat hoort bij de Voer. Ik moet er niet aan denken dat er wat aan gedaan wordt. Waar is het einde? Voordat je het weet is het pad geasfalteerd, met trappetjes en zo, of anders wel een grindpad. Het karakter gaat dan volledig verloren. Dan liever een vies pak." Een mening waar TeVoet zich graag bij aansluit.

Moulin à farine

Langs de Noor bij het kasteel nog een andere molen. Moulin à farine staat er op een kaart uit 1865. Heel bijzonder is de onderbouw: opgetrokken met mergelstenen. Helaas is deze molen in de bebouwing van de huidige Molenhoeve, een vakantiecentrum, opgenomen en vanaf de weg niet meer te zien. Eigenaar Guy Born moest helaas het antwoord schuldig blijven op de vraag hoe zijn familie het beekje langs zijn Molenhoeve noemt: Noor of Langwater. "Wij hebben het altijd over de Voor. (Zo, of de Voorde, wordt het riviertje de Voer in de streek genoemd, red.) Daar komt

Kasteel Altembroek

het water tenslotte in uit", lacht hij. Onderweg wijst Heusèr nog op de Glanunderen. Kleine, bruine koeien, oorspronkelijk ook in de regio – Landen van Overmaze, dat is Zuid-Limburg en naburige grensstreken – gebruikt: voor melk, vlees en als lastdier. Begin 20e eeuw raakte het ras echter verdrongen door onder meer Friese Holsteiners. In een dierenpark in de Eifel werd het ras evenwel behouden en na jaren weer teruggebracht. Nu wordt het net als vroeger weer ingezet in de weilanden en boomgaarden, mede voor natuurbeheer. Verderop ligt nog een verwaarloosde mirabelenboomgaard, de meest noordelijke van Europa. Bovenop de heuvels eenzame grensbomen. Lager gelegen de poelen, deel uitmakend van een uitgekend poelensysteem om het afstromende water beter op te vangen. Ook zonder de nieuwe paden is het al meer dan de moeite waard in en rond Altembroek te wandelen.

Rechten

"We moeten eerst maar eens met een aantal betrokkenen rond de tafel, voordat er over de paden contact wordt gelegd met de eigenaar van kasteel Altembroek", zegt Heusèr na afloop van de wandeling. "Weten wat we precies vanuit de recreatie, de natuur en de landbouw willen." Pas dan wel op als je paden gaat omleggen, bijvoorbeeld om niet te dicht langs huizen te gaan, wordt in het gezelschap opge-

Bron van de Noor

merkt: "Voor die omleggingen krijg je nooit meer de rechten van de oude paden." Die zouden wel eens belangrijk kunnen zijn. Dat werd onderstreept door de mededeling onderweg, dat de gemeente – die had tot voor enkele weken het voortouw bij de openstelling van de paden – nu Natuurpunt had benaderd met de mededeling dat zij niet zo moesten aandringen op die openstelling. Zo werkt de politiek nu blijkbaar.

Domein Altembroek

Het grensoverschrijdende natuurgebied Altembroek is 160 hectare groot, waarvan

25 op Nederlands grondgebied. Dit deel is in beheer bij Natuurmonumenten. Het Vlaamse Natuurpunt draagt zorg voor het beheer van het in Voeren gelegen deel. Het gebied heeft een grote natuurwaarde.

Altembroek bestaat uit oude Maasterrassen. Je vindt er kalkgraslanden en hoogstamboomgaarden met poelen, brongebieden, houtkanten, holle wegen en veel bossen. Op de hellingen liggen heggen en graften, met struikgewas begroeide steilranden. De hoogstamboomgaarden zijn onder andere belangrijk voor de das. Die eet het valfruit op.

Harry Benschop

Altembroek praktisch

- Door het natuurgebied Altembroek lopen meerdere wandelroutes. Informatie over deze routes kun je inwinnen bij de VVV in 's-Gravenvoeren, tegenover de kerk. Deze is het hele jaar door alle dagen geopend, tel. 0032 4 3810736 of www.voerstreek.be.
- 's-Gravenvoeren is vanuit het stationnetje van Visé aan de spoorlijn Maastricht-Luik bereikbaar met bus 39b van de Vlaamse maatschappij De Lijn: op werkdagen elk uur om 41 minuten over het hele uur, in het weekend alleen op de oneven uren. Voor meer informatie www.delijn.be.
- Vanuit Maastricht kun je bus 57 nemen naar Noorbeek (uurdienst) of bus 59/158 (eveneens elk uur) naar het dorpje Mesch. Vanuit Mesch loop je over aantrekkelijke paden in een half uurtje naar 's-Gravenvoeren.
- Tip: in september organiseert TeVoet rond Altembroek een wandeling; zie de activiteitenkalender achterin.

Punt achter 'klucht Scheperspad'

Na vele jaren is een punt gezet achter de discussie over het Scheperspad bij Holten. Het pad wordt enkele meters oostwaarts verplaatst. Daarvoor wordt de wegenlegger gewijzigd. De Vrienden van het Hoolterpad zijn opgelucht. Gezien de voorgeschiedenis een historisch moment.

Vanaf september moet het Scheperspad, een eeuwenoude wandelroute tussen het dorp Holten en de Holterberg, weer te belopen zijn. Dat zegt woordvoerder Dekkers van de gemeente Rijssen-Holten. Het pad moet wel twee meter worden verplaatst. De gemeente heeft de voorbereidingen daarvoor al getroffen.

Wel moet de gemeenteraad de wijziging van de wegenlegger nog vaststellen. Dat gebeurt eind mei. Dat besluit ligt dan nog zes weken ter visie. Dekkers verwacht geen bezwaren. De advocaat van de langs het pad wonende H.J. Meijer – hij had een deel van het pad bij zijn tuin getrokken – heeft de gemeente zwart op wit laten weten geen vertraging meer te veroorzaken bij de aanpassing van de wegenlegger. Bovendien heeft Meijer alle bezwaren ingetrokken.

Er kan natuurlijk altijd nog door anderen

bezwaar worden gemaakt, houdt Dekkers een slag om de arm. "Maar daar gaan we niet van uit."

De Vrienden van het Hoolterpad zullen in elk geval geen bezwaar maken. Zij hebben zich samen met Nemo jarenlang ingespannen voor het Scheperspad. Ook de verlegging heeft hun instemming. Anton van Beek was er namens hen medio april speciaal voor naar het gemeentehuis gekomen, toen de leden van de commissie Grondgebied zich nog eens over de kwestie Scheperspad bogen.

Zijn advies was: zeg 'ja' tegen het enkele meter oostwaarts verplaatsen van het veelbesproken stuk tracé. Een overbodig advies. De politici voelden op hun klompen aan hoezeer deze kwestie naar een einde snakt. Hadden hun buik vol van de jarenlange procedures, tot aan de Raad van State toe, voor openstelling van het Scheperspad. 'Een pad van 280 meter,

waarvan ook 280 meter dossier aanwezig is', merkte verantwoordelijk wethouder J. Ligtenberg enigszins beschaamd op. W.H. Veneklaas (Gemeentebelang én Vriend van het Hoolterpad) legde de vinger nog eens op de zere plek: 'Het stemt me triest dat de overheid het Scheperspad tot in lengte van jaren naast zich heeft neergelegd.' Direct na de bouwvak gaat de gemeente aan de slag met de aanpassing. Dekkers: "Er komt een nieuw 1,20 meter breed pad, 'vrij van obstakels', aan de andere kant van de heg. Dat is winst ten opzichte van een rechterlijke uitspraak. Die bepaalde dat er een 60 cm breed voetpad op het oorspronkelijke tracé moest komen. Dat liep dan dwars door de tuin heen. Bovendien moesten er twee eiken voor worden weggehaald."

Zaterdag 14 juni in Den Bosch

Algemene Leden Vergadering TeVoet

De jaarlijkse Algemene Leden Vergadering van TeVoet wordt dit jaar gehouden op zaterdag 14 juni 2003. De vergadering vindt plaats in café Het Groote Genoegen, Achter het Stadhuis 10 in Den Bosch. Het café ligt in hartje centrum (achter de Markt en V&D), ongeveer 10 minuten lopen vanaf het station. De vergadering begint om 10.45 uur, de zaal is open vanaf 10.30 uur.

De ALV-wandeling in beeld

's Ochtends vindt het huishoudelijk gedeelte plaats. Onderstaand tref je de agenda aan. Leden die de vergadering willen bijwonen wordt gevraagd dit in verband met de organisatie **uiterlijk woensdag 11 juni** door te geven aan het secretariaat van TeVoet, bij voorkeur via info@tevoet.nl. Alle vergaderstukken worden je dan per e-mail toegezonden. Voor wie niet over internet beschikt, kunnen de stukken per post worden toegezonden.

Geef bij aanmelding aan of je bij de lunch aanwezig wilt zijn.

Het jaarverslag van de vereniging is in dit nummer van Lopend Vuur afgedrukt.

Algemene ledenvergadering 2003

10.45 – 12.30 Huishoudelijk gedeelte

Agenda

1. Opening
2. Vaststelling agenda
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Verkiezing stemcommissie
5. Verslag ALV 2002
6. Jaarverslag
7. Financieel jaarverslag 2002 en begroting 2003
verslag kascommissie, vaststelling begroting en contributie
8. Verkiezing bestuursleden
9. Jaarplan 2003-2004
10. Thema: Statenverkiezingen en nu verder
11. Rondvraag
12. Sluiting

12.30-13.30 Lunch

Aanmelding voor de lunch uiterlijk woensdag 11 juni bij het secretariaat via info@tevoet.nl

13.30 Wandeling met na afloop borrel

We lopen de stad uit door het Bossche Broek naar Haanwijk en St. Michielsgestel. Een wandeling van ongeveer 12 km door een mooi stukje Meierij. Terug met de bus naar station Den Bosch; denk dus aan strippenkaart.

Ad 8 Verkiezing bestuursleden

Rooster van aftreden			
	in bestuur	herkozen	aftreden
Harry Benschop	16 juni 2001		2004
Sylvia Borg	26 november 1994	27 mei 2000	2003
Eeffien Huizing	14 juni 1997	27 mei 2000	2003
Jan Rijsburger	9 mei 1998	16 juni 2001	2004
Eef Boeve	12 juni 1999	15 juni 2002	2005
Erick van der Veer	12 juni 1999	15 juni 2002	2005

Volgens de statuten wordt ieder bestuurslid voor een periode van ten hoogste 3 jaar gekozen en is daarna maximaal tweemaal herkiesbaar. Sylvia Borg (penningmeester) en Erick van der Veer (ledenadministratie) treden af en zijn niet herkiesbaar.

Eeffien Huizing treedt af als secretaris en is herkiesbaar als gewoon bestuurslid.

Het bestuur stelt Els Bakker uit Dinteloord kandidaat als secretaris, Joop Stolk uit Spijkenisse als penningmeester en Eeffien Huizing uit Haastrecht als gewoon lid.

Jaarverslag 2002

Bestuur en hoofdlijnen gevoerde beleid

Duidelijker etaleren wie we zijn, wat we willen, wat we doen, wat we hebben bereikt en hoe we werken. Dat is de koers die in 2002 is ingezet. We, dat is TeVoet als vereniging, die opkomt voor de belangen van wandelaars. Er gebeurt veel, op landelijk niveau én in de regio's. Maar het is onvoldoende bekend, bij de leden zelf, bij gespreks- en onderhandelingspartners, bij de buitenwacht. Een betere bekendheid vergroot de kans dat acties slagen, paden beloofbaar blijven of worden, dat leden zich betrokken voelen bij de vereniging, dat nieuwe leden worden aangetrokken. Voor die nieuwe koers heeft het bestuur diverse acties in gang gezet.

Vernieuwing Lopend Vuur

Vanaf het septemnummer is Lopend Vuur op een nieuwe leest geschoeid. Niet alleen is het formaat van A5 naar A4 gewijzigd. Het blad geeft nu ook meer informatie over de activiteiten die de vereniging ontplooit, over de successen én de problemen die TeVoet tegenkomt, over ingenomen standpunten, over wensen. Gekoppeld aan informatie over wandelmogelijkheden die er nu al zijn, of waarvoor wordt geijverd. Met in elk nummer een wandeling over onbekende paden. Door de restyling vervult Lopend Vuur meer en meer de functie van spreekbuis van de vereniging. Het blad wordt ook actief toegezonden aan daarvoor in aanmerking komende instanties en organisaties. Dat kan per nummer, naar gelang de inhoud, wisselen.

Werkgroep internet

TeVoet kent al enkele jaren een eigen website www.tevoet.nl. Om de mogelijkheden die deze nieuwe vorm van communicatie biedt ten volle te benutten, is een werkgroep internet ingesteld. Deze heeft de opdracht gekregen deze mogelijkheden in kaart te brengen en aan te geven wat daarvoor moet gebeuren.

Wandelen op politieke agenda

Met als aanknopingspunt de verkiezingen voor de provinciale staten op 11 maart 2003 zijn in samenspraak met de TeVoet-regio's de politieke partijen op provinciaal niveau benaderd. Concreet is hen gesuggereerd een initiatief om te komen tot een provinciaal wandelpadenplan in het verkiezingsprogramma op te nemen. De werkgroep belangenbehartiging is hiermee

beleidsmatig aan de slag gegaan.

Nieuwe wervingsfolder

De oude TeVoet-folder raakte wat sleets. We waren ook door de voorraad heen. De voorbereidingen voor een nieuwe folder, nu in kleur uitgevoerd, zijn inmiddels in volle gang. Bedoeling is deze folder actief onder de aandacht van veel wandelaars te krijgen, bijvoorbeeld door het meegeven als bijsluiters bij wandelbladen.

Werkgroep PR

De werkgroep PR wordt nieuw leven ingeblazen. Deze heeft tot taak gekregen te zorgen voor een betere promotie van de vereniging en haar activiteiten.

Verenigingsinformatie

De samenstelling van het bestuur bleef het afgelopen jaar ongewijzigd. Uitbreiding van het aantal bestuursleden is, zeker gezien de nieuwe koers die de vereniging is gaan varen én de activiteiten die dat met zich meebrengt op landelijk niveau, een al langer gekoesterde wens. Die helaas nog niet in vervulling is gegaan. De nieuwe koers betekent onder andere dat bestuursleden in meer werkgroepen vertegenwoordigd dienen te zijn en op informatie- en discussiebijeenkomsten aanwezig. Het bestuur kwam elke 6 tot 8 weken bijeen. E-mail heeft een niet meer weg te denken plaats in de bestuurs- en verenigingscommunicatie.

Het directe contact tussen bestuur en regiocoördinatoren beperkt zich noodgedwongen tot één maal per jaar op een zgn. regiocoördinatorenoverleg. De onderlinge informatie-uitwisseling blijft een punt van zorg. Om meer bekendheid te geven aan de activiteiten van het bestuur, is ervoor gekozen na elke bestuursvergadering de regiocoördinatoren te informeren via een elektronische nieuwsbrief 'Bestuursberichten'.

De functies van regiocoördinator in Zeeland en Limburg zijn in 2002 vacant gekomen. Friesland kent vanaf eind 2002 een eigen coördinator. In Zuid-Holland is een splitsing gemaakt tussen het noordelijk en zuidelijk deel van de provincie.

TeVoet maakt deel uit van de Stichting Wandelplatform-LAW. Drie keer per jaar is er een plenaire vergadering waaraan TeVoet deelneemt. Tevens heeft TeVoet zitting in de Stuurgroep van het Meldpunt voetpaden dat bij

het Wandelplatform is ondergebracht. TeVoet heeft aangegeven dat de taak 'belangenbehartiging', naast de LAW-gidsjes en het onderhoud van de routes een tweede pijler bij het Wandelplatform, bij de Stichting te lang een ondergeschoven kindje blijft. In een gesprek heeft het bestuur van het Wandelplatform aangegeven deze kritiek te delen en meer werk te willen maken van de belangenbehartiging. Financiële redenen laten dit vooralsnog maar mondjesmaat toe. TeVoet zal blijven aandringen op een structurele aanpak op het gewenste niveau.

Op de ALV 2002 is definitief gekozen geen fusie aan te gaan met Nemo, de Vereniging van vrije wandelaars uit Amsterdam. Hoewel doelstellingen vrijwel identiek zijn, bleken verschillen in opvatting over de structuur van een nieuwe vereniging en de invloed van het verenigingsbestuur op de werkorganisatie van Nemo onoverbrugbaar. Voor een krachtig(er) geluid blijft versterking van de vereniging, door samenwerking, fusie of anderszins, wenselijk.

De schrijfwijze van de vereniging is gewijzigd van Te Voet in TeVoet. Dit is gedaan om meer onderscheidend te zijn van de wandelkrant met dezelfde naam

Bij diverse gelegenheden (zoals de Op Pad Beurs, de Wandelmarkt en de Groene Hart Manifestatie) was TeVoet aanwezig met een promotiestand. De Groene maand-wandelingen in september hebben de vereniging veel bekendheid én nieuwe leden opgeleverd. Per saldo bleef het aantal TeVoet-leden evenwel stabiel, ijkpunt 1 januari 2003. Meer aandacht voor de 'ledenbinding' is dan ook noodzakelijk.

Vanuit de regio's

Flevoland

Om het wandelen op de provinciale agenda te krijgen zijn er voor de Statenverkiezingen brieven gestuurd naar de politieke partijen.

Uitgaande van de verkiezingsprogramma's zullen er in 2003 verschillende mogelijkheden zijn om de politieke partijen te benaderen voor wandelbelangen.

In september werd een wandeling in het kader van de voetpadendagen georganiseerd in samenwerking met IVN-Noordoostpolder. Er was een redelijke belangstelling. Nieuwe leden heeft dit niet opgeleverd, wel aardige contacten. Voorafgaand aan de wandeling werd in de bibliotheek van Emmeloord in een stand van het IVN aandacht gevraagd voor de wandeling en foldermateriaal van TeVoet.

Gelderland

Het wandelcafé werkt na het Te lustrum nog steeds goed samen met het Nivon en de Watermolen.

Om TeVoet te promoten wordt er elk kwartaal een wandeling georganiseerd in steeds een ander deel van de provincie.

Belangenbehartiging vindt plaats binnen het kader van het Wandeloverleg Veluwe. Er wordt gewerkt aan het wandelbelang in het ontwerp-landinrichtingsplan Nijkerk-Putten. Daarnaast is er het project Epe/Vaassen. Er zijn verder diverse contacten met gemeentes over verbetering van wandelroutes.

Noord

2002 Was een prachtig jaar. Met veel plezier konden we in september 2002 de regio splitsen in een regio Friesland en Groningen/Drenthe. Hierdoor worden de belangen voor het gehele noorden weer een stuk beter gediend. Willem de Haan is de nieuwe coördinator voor Friesland.

Al wandelend konden we ook in 2002 weer veel nieuws uitwisselen en bleek het contact tussen de leden en nieuwe leden heel goed te verlopen. Zelfs steeg de deelname tot boven de 20 personen wat een succes genoemd mag worden voor de 'gidsen'. Vooral de wandelingen door het vrije veld gaven een goed TeVoet-gevoel om weer nieuwe leden in te schrijven.

De werkgroep heeft een enorme vooruitgang geboekt met het Hannekemaaierspad. Met contacten voor een artikel in de wandelkrant 'te voet' en een artikel in het Dagblad van het Noorden is naar de media een goede stap gezet. Dat mensen dit lezen blijkt uit het feit dat we zelfs een nieuw lid konden inschrijven waarvan een voorvader nog Hannekemaaiër is geweest.

Veel instanties blijken het 'pad en z'n makers' te kennen en willen daarom ook voor andere zaken een beroep op de werkgroep doen. Het

zijn juist deze contacten die ons in de regio verder kunnen brengen om TeVoet en de oude culturele onverharde paden nog meer op de kaart te zetten.

Knelpunten kwamen we tegen in Schipborg en Gasselternijveen. In Gasselternijveen werd het uiteindelijk een gedoogsituatie die niet beschreven wordt. Gelukkig is ook dit een mogelijkheid, waardoor wandelaars niet geweerd worden maar wandelen op eigen risico.

Noord-Brabant

Met enkele concrete aandachtsgebieden zoals de Beersche Overlaat wordt geprobeerd TeVoet bekendheid te geven in de regio en een extern netwerk op te bouwen.

Tegelijkertijd is de aandacht gericht op het uitbouwen van een intern netwerk van contactpersonen in de verschillende streken van Brabant. Een Wandelplatform ontbreekt tot nu toe in de regio. Een in- en extern netwerk is nodig om op een voor de belangen van de wandelaars goede manier te kunnen inspelen op de reconstructie van het Brabantse platteland. In dat proces liggen mogelijkheden, die de komende jaren benut moeten worden

Noord-Holland

In 2002 is TeVoet Noord-Holland voornamelijk met 2 projecten bezig geweest: de wandelfaciliteiten rondom de Wogmeerpolder en de rondwandeling over de spoorbaan tussen Wilnis en Demmerkse kade in de gemeente De Ronde Venen.

Daarnaast hebben Jeroen Jacobse, René van der Haar en Fred Triep meegedaan aan de besprekingen over de wandelsituatie in Noord-Holland in het wandeloverleg NH (een samenwerking tussen Nivon, Nemo, TeVoet, de wandelsportbonden, de Bond Heemschut en de Wandelpool).

In januari 2002 hebben we een brief geschreven over de slechte overstapjes en de hekken met prikkeldraad op de wandelroute over de ringdijk van de Wogmeer. Een klein onderzoekje van Ank Buis bij de provinciale wegenlegger had ons geleerd, dat dit pad nog steeds een openbare weg is. Eind april 2002 hebben René, Ank en Fred met 2 medewerkers van het waterschap Westfriesland (inmiddels gefuseerd tot hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier) een wandeling gemaakt over de dijk. Toen werd ons door de medewerkers de mondelinge toezegging gedaan, dat het waterschap in de zomer de overstapjes zou vervangen en de eigenaren, die prikkeldraad over de hekken hadden gespannen, zouden aanschrijven. Na de zomer bleek er nog niets gebeurd te zijn. Toen ik in de herfst de betreffende medewerker belde, vertelde hij dat de werkzaamheden uitgesteld waren tot de winter van 2002/2003. Dat uitstel was nodig geweest om het eens te kunnen worden met de

gemeente Obdam over de financiering van de faciliteiten. Uit berichten van maart 2003 hebben we begrepen, dat er nog steeds niets gebeurd is. Wij zullen dat binnenkort controleren en eventueel weer contact opnemen met het waterschap.

In september 2002 hebben we gedurende 2 weekenden weer een wandeling georganiseerd over de spoordijk van Wilnis via Vinkeveen naar de Demmerkse kade. Daarbij konden we gebruikmaken van een houten brug, die door een onbekende wandelaar over de veldwetering was gelegd. Ook konden we weer gebruikmaken van de diensten van de Heer van Breukelen uit Vinkeveen, die wandelaars met een bootje de ringvaart overzette. Ook konden we gedurende die twee weekenden gebruikmaken van overpad over het land van boer van Dijk ten zuiden van Wilnis. Mede door de vele publiciteit (o.a. van John Jansen van Galen in Het Parool en Haro Hielkema in de Trouw) kwamen er gedurende de 2 weekenden veel wandelaars. Dankzij die publiciteit, de enthousiaste reacties van de wandelaars en het enthousiasme van wethouder Brouwer van recreatie konden wij dit project een goed gevolg geven. De gemeente werkte samen met ons vanaf november 2002 verder aan de realisatie van de rondwandeling. Wij vroegen namens de wandelaars het recht om over de spoordijk te lopen en die toestemming kregen we van NS vastgoed. De gemeente wist de rondwandeling op het provinciale wandelpadenplan van de provincie Utrecht te krijgen en dit plan is in maart 2003 door de oude Staten nog goedgekeurd. De route wordt mogelijk nog in 2003 gerealiseerd, alleen het overpad over het land van boer van Dijk is nog niet rond.

In november zijn we in Noord Holland gaan zoeken naar mogelijkheden voor nieuwe projecten. Tijdens een wandeling in november 2002 ontdekten we, dat de ringdijk van de Slootwaardpolder ook veel mogelijkheden biedt voor een fraaie rondwandeling. Deze rondwandeling gaan wij in september 2003 (waarschijnlijk vanaf Oudkarspel) promoten tijdens de voetpadendagen, waarbij we de knelpunten proberen op te lossen of onder de aandacht trachten te brengen van de gemeente Harenkarspel en/of het waterschap.

Overijssel

2002 Was geen spectaculair jaar met hemelbestormende acties, maar er is ook niet stilgezeten.

Op initiatief van het Wandelplatform werd een eerste bijeenkomst van een op te richten 'provinciaal wandeloverleg' belegd. Ook TeVoet behoorde bij de deelnemers. Een bevlogen lijsttrekker werd echter niet gevonden en daarmee staat of valt een dergelijk opzicht waardevol initiatief. Jammer!

Ook bij de provinciale overheid bestaat behoefte aan overleg met de wandelaars. Dit beraad werd opgericht en bewijst nu al zijn waarde. Provincie, Wandelplatform, Nivon, Recreatieschappen, LNV, GOBT en TeVoet nemen deel.

Het Waterschap Regge en Dinkel voert een voorbeeldig beleid voor het recreatief medegebruik van waterlopen en oevers. TeVoet participeerde in de klankbordgroep. In meerdere zittingen werd uiteindelijk een waardevolle beleidsnota 'Water als belevenis' door het algemeen bestuur vastgesteld. Deze nota zal de basis vormen voor het recreatief medegebruik. Door de Regio Twente, de samenwerkende Twentse gemeenten, is een initiatief genomen om te komen tot een wandelpadennetwerk in Twente. Het Wandelplatform maakte een begroting voor een pilotproject in Noordoost-Twente, dat door het Regiobestuur werd goedgekeurd, zodat het project kan worden gestart. Dat TeVoeters een bijdrage zullen gaan leveren of al leverden, ligt voor de hand.

Het TeVoet-initiatief om de politiek te verleiden tot het lanceren van een provinciaal wandelpadenplan is door ons ondersteund, maar heeft vooralsnog niet geleid tot spectaculaire resultaten. We houden vol.

Utrecht

Het jaar 2002 eindigde voor TeVoet regio Utrecht op een verrassende wijze. Plotseling stelde de provincie Utrecht een heuse (bijna fulltime!) projectleider, met zeer brede projectgroep, aan voor 'Het Utrechts

Wandelpadennetwerk'. Vanuit de gelden verkregen door de verkoop van energiebedrijven, wil de provincie leuke dingen doen voor de mensen. De politieke partijen hebben, op initiatief van de Christenunie, aangedrongen om als een van de plannen ook een wandelpadennetwerk vorm te geven. In een volgend Lopend Vuur zal hier nader aandacht aan worden besteed. Allerlei activiteiten waarmee we ons het afgelopen jaar en daarvoor mee hebben beziggehouden passen nu ineens in een kader en worden gesteund door de provincie. TeVoet neemt deel aan de projectgroep 'Wandelpaden Netwerk'. De start daarvan vond plaats tijdens een wedstrijd Utrecht-PSV in de provinciale skybox.

Zelf wilden we naar aanleiding van het fietspadenplan van de provincie aandringen bij de politiek op het eveneens opstellen van een wandelplan. Alleen bleek dit fietspadenplan voorlopig in een conceptfase te blijven steken. Zodat we ons commentaar van vorig jaar op een eerder concept niet formeel konden indienen.

Inmiddels vallen de activiteiten van TeVoet regio Utrecht voor een groot deel samen met de activiteiten van het Utrechts wandeloverleg, waaraan ook deelnemen NIVON/LAW en NMU (Natuur en Milieu federatie Utrecht).

Het afgelopen jaar hebben we ons onder ande-

re gericht op :

De wandel mogelijkheden rond de Kromme Rijn. Op verzoek van de landinrichtingscommissie RAK Kromme Rijn hebben we een voorstel uitgewerkt voor een wandelroute ten noorden en ten zuiden van de Kromme Rijn van Odijk naar Wijk bij Duurstede. Deze route is zeer belangrijk in de totale wandelinfrastructuur in dit deel van de provincie. Nu is het in dit gebied voornamelijk mogelijk om van noord naar zuid te lopen. Een west-oostverbinding ontbreekt tot nu toe. Het opheffen van een aantal belemmeringen in deze zeer mooie route is inmiddels opgenomen in het provinciale wandelplan.

Het behoud van het historische kerkpad bij Cabauw; activiteit overgenomen door de regio Zuid-Holland.

Het openstellen van de spoordijk bij Vinkeveen, vooral een activiteit van TeVoet Noord Holland. Ook deze route is inmiddels opgenomen in het provinciale wandelplan. Het organiseren van wandeling in het kader van de groene maand langs de Eem. Deze route was gekozen omdat de oevers van de Eem bedreigd worden door fietspadisering. Helaas kon deze wandeling niet doorgaan, omdat Natuurmonumenten een stuk niet wilden openstellen.

Overleg met milieuorganisaties in het verband van deelname aan de Raad van Toezicht en Advies van de Natuur en Milieu federatie Utrecht.

Zeeland

Medewerking is verleend aan de voorbereiding van een nieuw streekpad rond de Oosterschelde. De coördinatie van dit pad ligt bij het Bureau voor Toerisme Zeeland. Een route-concept is ontwikkeld. Problemen met de toegankelijkheid van dijken en natuurgebieden lijkt vooralsnog een echt aantrekkelijke route in de weg te staan.

Zuid-Holland

De regio Zuid-Holland heeft in 2002 twee coördinatoren gekregen, die elk een deel van de provincie onder hun hoede nemen. Jannie Trouwborst is verantwoordelijk voor de Zuid-Hollandse Eilanden en de omgeving van Dordrecht. Jaap Mels zet zijn schouders onder de rest van de provincie.

Er is heel hard gewerkt aan de inventarisatie van onverharde en beschermingswaardige paden. Deze inventarisatie is aangeleverd aan de provincie. Als kroon op het harde werken en het lobbywerk hebben Provinciale Staten van Zuid-Holland het afgelopen jaar het Wandelplan aangenomen. Dit is een eerste aanzet om het wandelen een nadrukkelijker plaats in het provinciale beleid te geven. We kijken vol verwachting uit naar het eerste uitvoeringsprogramma.

Elke tweede zondag van de maand is er traditiegetrouw een wandeling.

De door de werkgroep paden van de Midden-Delflandvereniging, waarin TeVoet participeert, voorgestelde twaalf wandelroutes zijn onverkort opgenomen in het routestructuurplan van het Recreatieschap. In de zomer van 2003 zal een folder van de eerste wandelroute verschijnen.

Sinds september 2002 is TeVoet via klankbordgroepen betrokken bij de ontwikkeling van wandelpaden in de Hoekse Waard. Het gaat daarbij om zowel rondgaande wandelingen, als de verbindingen daartussen, waardoor langere trajecten mogelijk worden. Ook voor de bereikbaarheid van het veer naar Tiengemeten is aandacht gevraagd.

Op Voorne-Putten zijn contacten gelegd met het recreatieschap en met de projectleider van het Masterplan TOP-Voorne (Toeristisch Ondernemers Platform). TeVoet heeft plaats genomen in een projectgroep die de wandelpadenstructuur in deze omgeving vorm gaat geven. In de projectgroep zitten bovendien afgevaardigden van WLTO, Waterschap De Brielse Dijkkring, Recreatieschap Voorne-Putten-Rozenburg en Provincie Zuid-Holland. Ook Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zijn benaderd.

TeVoet heeft zich laten informeren over Deltanatuur; contacten met het projectbureau Deltanatuur moeten in de toekomst garanderen, dat de beloofde verbetering van o.a. het Floris V-pad bij Strijensas tot stand zal komen. Ook kansen in de rest van de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Delta worden in de gaten gehouden.

In de regionale pers (o.a. Dortenaer en Het Rotterdams Dagblad) is aandacht besteed aan TeVoet. Het ledenaantal in deze omgeving laat echter nog steeds te wensen over.

Belangenbehartiging op Goeree-Overflakkee, IJsselmonde en het Eiland van Dordt staat dan ook helaas momenteel nog op een laag pitje. Met succes is er actie gevoerd voor het behoud van het karakter van het kerkepad naar Cabouw. Verder worden de ontwikkelingen rond de Hooge Boezem achter Haastrecht en de daaraan gekoppelde fietspadplannen kritisch gevolgd. Te Voet neemt deel aan het Platform voor Recreatie en Toerisme in de Krimpenerwaard. Verder wordt er binnen het Stads Beraad Goud-Krimpenerwaard met andere groeperingen samengewerkt voor het behoud van een groene en toegankelijke stadstrand. We houden een vinger aan de pols met betrekking tot de landinrichtingen Krimpenerwaard, Driebruggen, Leidschendam, Oude Leede en Reeuwijk.

Voor de proeftuin Land van Wijk en Wouden is ons voorstel voor een wandelroute over de steilrand ten noorden van Zoetermeer overgenomen.

Bij de provincie is het idee voor een wandelroute Leiden-kust ingediend. Lokaal wordt geprobeerd dit idee gerealiseerd te krijgen.

Dinsdag 3 juni 2003

Fryslân - Simmerjûnkuier

Deze zomer kun je elke eerste dinsdag van de maand een Simmerjûnkuier mei Willem maken in de verrassende omgeving van Kimswert, enkele kilometers ten zuiden van Harlingen. Voor wie op vakantie is in Fryslân een uitstekende manier om met de Friesen meer van de provincie te zien.

Start: elke keer om 18.30 uur precies op de brug in het midden van het dorp Kimswert. De kuier is nooit langer dan 12 km. Het genieten van de omgeving staat voorop.

Informatie: Willem de Haan, tel. 0517-641502. Aanmelden niet nodig, de kuiers gaan altijd door.

Maandag 9 juni 2003

Brabant

Op tweede pinksterdag rondwandeling van 21 km in het landschap van Vincent van Gogh

Start: Om 11.00 uur bij het Van Goghcentrum/VVV te Zundert, schuin tegenover de Markt, bereikbaar met bus 115 vanuit Breda (vertrek om 10.25 uur). Ten opzichte van het kaartje in het hart van de vorige Lopend Vuur iets ingekorte wandeling door het beekdallandschap van de Aa of Weerijns ten oosten van Zundert. Onder andere door boomkwekerijen en over kleine moeraspaadjes.

Informatie en aanmelden: Harry Benschop, tel. 0413-212692

Zaterdag 14 juni 2003

ALV TeVoet

Algemene Leden Vergadering van TeVoet in Den Bosch, aanvang 10.45 uur. 's Middags wandeling door Bossche Broek en Haanwijk.

Aanmelding: via het secretariaat via info@tevoet.nl. Zie voor meer informatie elders in dit nummer.

Zaterdag 14 juni 2003

Zuid-Holland

Wandeling van 15 km langs streekpad Groene Hart. Van Alphen a/d Rijn via Aarlanderveen naar Nieuwkoop.

Start: NS-station Alphen a/d Rijn om 10.30 uur. De derde etappe voert ons langs de molenviergang van Aarlanderveen. Terug met de bus naar Alphen a/d Rijn.

Informatie en opgave: Ingrid Bosman tel. 0172-471844 of Eef Boeve tel. 015-2126833

Zaterdag 28 juni 2003

Fryslân

Rondwandeling Haulsterbossen en Tjeukemeer-oever.

Start: om 10.00 uur bij het Hajé-motel, rotonde Joure.

Aanmelden: Sybille Oreel en Peer Gulmans, tel. 0513-677509

Dinsdag 1 juli 2003

Fryslân - Simmerjûnkuier

Zie voor meer info bij dinsdag 3 juni 2003.

Zondag 13 juli 2003

Zuid-Holland

Duinwandeling van ca. 18 km door de waterleiding-duinen tussen Den Haag en Wassenaar.

Start: bushalte De Kievit ca. 10.30 uur, na aankomst van bus 43 uit Den Haag CS (vertrek van het busstation boven CS om 10.15 uur). Je krijgt nog eens een kans om dit stille gebied te betreden met iemand die het op haar duimpje kent. Rondwandeling. Horeca alleen aan het einde van de wandeling (Boerderij Meijendel). Dus eten en drinken voor onderweg meenemen. Toegangskaatje Kijfhoek/Bierlap (€ 1,15) onderweg kopen.

Informatie en opgave: Ettjen Modderman, tel. 070-3471078

Zaterdag 26 juli 2003

Fryslân

Wandeling van Franeker naar Harlingen

Start: om 11.00 uur vanaf het Noorret-station te Franeker.

Aanmelden: Willem de Haan, tel. 0517-641502

Dinsdag 5 augustus 2003

Fryslân - Simmerjûnkuier

Zie voor meer info bij dinsdag 3 juni 2003.

Zondag 10 augustus 2003

Zuid-Holland

In de even maanden van het jaar lopen we etappes van het Groene Hartpad. Vandaag van Nieuwkoop naar Woerden, ongeveer 22,5 km.

Verzamelen: in Alphen a/d Rijn bij station NS om 10.15 uur; daarna zal met bus 147 (vertrek 10.25 uur) naar Nieuwkoop worden gereisd. Terugreis vanaf Woerden NS. Er wordt onder andere over de

Voor alle wandelingen geldt: voor leden TeVoet gratis, niet-leden betalen 2 euro en krijgen daarvoor een recent nummer van Lopend Vuur.

onverharde graskade langs de Grecht gelopen. Daaraan voorafgaand zal in Meije een horecastop zijn.

Informatie en opgave: Gijs Kuil, tel. 0348-402377

Zaterdag 23 augustus 2003

Groningen

Wandeling van Vierhuizen naar Pieterburen over het Wad en Wierdepad.

Start: om 10.30 in Vierhuizen (bij Zoutkamp). Bij weinig aanmeldingen gaat deze tocht niet door.

Aanmelden: Geesje en Paul Wesselius tel: 050-3120917

Zondag 7 september 2003

Wandelcafé Arnhem

Alle Wandelcafés hebben in dit internationale jaar van het water met water te maken. Dit keer staan de schijnwerpers op het uiterwaardenpark Meinerswijk. Vanaf De Watermolen wandelen we er naar toe voor een excursie.

Aanvang: 11.00 in het Bezoekerscentrum De Watermolen, Zijpendaalseweg 24a, Arnhem, 5 minuten lopen vanaf station Arnhem (Sonsbeekzijde). De Watermolen is vanaf 10.30 uur open.

TeVoet Gelderland organiseert samen met NIVON en de Watermolen het Wandelcafé. Dit jaar zijn er nog op 26 oktober ('Ruimte voor de rivier') en 14 december (de Sint Jansbeek) Wandelcafés in Arnhem.

Informatie: Jan Altena, tel. 026-4450028

TeVoet-wandelingen in september

Traditiegetrouw organiseert TeVoet in september verspreid over het land wandelingen die laten zien waar TeVoet als belangenvereniging van wandelaars voor staat. In het septembernummer van Lopend Vuur vind je alle informatie.

Om je alvast warm te maken - en de datum in je agenda vrij te houden, alle wandelingen beginnen tussen tien en elf - hieronder al enkele bekende initiatieven:

- 6 september Witmarsum (Fr): over de Gouden Halsband rond Pingjum
- 6, 7, 13 en 14 september Oudkarspel (N-H): polderwandeling rond de Slootwaardpolder
- 7 september Nistelrode (N-B): over onverharde stegen en langs monumentale kortgevel-, langgevel- en krukboerderijen
- 13 september Den Hoom (Z-H): nieuwe paden in Midden-Delfland
- 13 september Varik (Gld): nieuwe struintrajecten door de uiterwaarden
- 14 september Noorbeek (L): over oude en nieuwe paden rond Noorbeek en door het grensoverschrijdend natuurgebied Altembroek
- 14 september Lieveelde (Gld): ten westen van station Lichtenvoorde/Groenlo dreigt een groot aantal spoorovergangen te verdwijnen. Wat dat betekent voor de wandelaar kun je op de wandeling gewaar worden. De inzet is het behoud van de overgangen of, als het niet anders kan, smalle doorgangen via klap- of draaiflekjes
- 20 september Meppel (Dr): over de dijk van de Reest en Hoogeveense Vaart en oude landwegen richting Blijdestein
- 21 september Gouda (Z-H): over weinig belopen tiendkaden naar Oudewater
- 27 september Woerden (U): vanuit de stad over jaagpad langs de Grecht (asfaltering door TeVoet voorkomen) en over de Westveense Kade (openbaarheid pas hersteld) naar Zevenhoven

Alle wandelingen worden begeleid door TeVoet-leden. Wil je nu al meer informatie, neem dan contact op met de regiocoördinator.